وَإِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ (53) أُولَئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ (54) وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ (55)

"Onlara (ayetler) okununca derler ki:

-Ona iman ettik, çünkü o Rabbimizden gelen gerçektir. Biz önceden de müslüman idik. işte bunlara mükafatları iki kat verilir. Çünkü sabrettiler ve onlar kötülüğü iyilikle savarlar. Kendilerine verdiğimiz rızıktan da hayra harcarlar.

Boş söz işittiklerinde, ondan yüz çevirirler.

-Bizim yaptıklarımız bize, sizin yaptıklarınız size... Size selam olsun, cahillik bize yakışmaz, derler." (ayet:53-55)

İşte Kur'an'a inanan kimselerin özellikleri:

1- Gerçeği aramak, kabullenebilmek,

2- Rabbe teslim olmak,

3- Sabırlı olmak, dayanıklı olmak, haktan ayrılmamak,

4- Kötülüğü değil, iyiliği aramak, kötülüğü iyilikle savmak,

5- Allah'ın verdiği rızıktan, ihtiyaç sahiplerine, fakirlere yoksullara, kimsesizlere, yolda kalmışlara ve Allah yolundaki çalışmalara pay ayırmak,

6- Boş ve kötü sözlerle karşılaştıklarında, cahillerin sataşmalarına hedef olduklarında, cahillerin seviyesine düşmemek, herkesin yaptığı kendisine aittir, diyerek onlara esenlik dileyip, kötülüğü iyilikle savmanın bir örneği olarak, olgun bir müslümana yakışır tavır sergilemek.

İşte bunlar arzularının esiri olmamış kimselerdir. Kur'an'ı işittikleri zaman, onun doğruluğunu kavramak ve ona inanmak için bir engelleri yoktur.

56-59: SEN SEVDİĞİNE HİDAYET VEREMEZSİN!

Hidayet, yani doğru yolu göstermek, doğru yola girdirmesini sağlamak kişilerin kendi ellerinde olmayan bir iştir. Peygamber bile böyle bir güce sahip değildir. Mü'minlerin vazifesi duyurmak, açıklamak ve iletmektir. Doğru yola çağırmaktır. Doğru yolu görmek ise, davet edilen kişinin arzusuna, gözünü, gönlünü ve zihnini açıp açmamasına bağlıdır. Bu, bir layık olma meselesidir. Allah layık olanları bilir ve onları doğru yola girdirir. Hidayet, Allah'ın elindedir.

إِنَّكَ لاَ تَهْدِي مَنْ اَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ **(56)**

"Sen, sevdiğini doğru yola iletemezsin. Fakat, Allah, dilediğini doğru yola iletir. Çünkü hidayete layık olanları en iyi o bilir." (ayet: 56)

Bakın, hidayete layık olmayanlar nasıl kendilerini ortaya koyuyorlar?

وَقَالُوا اِنْ نَتَّبِعْ الْهُدَى مَعَكَ نُتَخَطَّفْ مِنْ اَرْضِنَا اَوَلَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا يُجْبَى إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا وَلَكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ **(57)**

"-Eğer, seninle birlikte doğru yolu tutacak olursak, ülkemizden sürülürüz, dediler. Oysa biz, onları katımızdan rızık olarak verdiğimiz ürünlerin gelip toplandığı emin ve saygın bir yere yerleştirmedik mi? Fakat, onların çoğu bilmezler." (ayet: 57)

Kur'an'a uymayı, ülkelerinden sürgün edilme korkusu içinde reddedenler cahilliklerini sergiliyorlar. Oysa, kendilerine her türlü nimeti bağışlayan Allah, onlara sürgün edilseler bile sahip olduklarından çok daha iyi nimetler vermeye kadirdir. Bu dünyanın geçici sıkıntıları sabretmeye değmez mi? Sonsuz bir hayata iman, fani dünyanın meşakkatini önemsiz kılmaz mı?

Üstelik, Allah, bile bile inkarcılıkta direnenleri, yurtlarından çıkarılma endişesi taşıyanları, yurtlarıyla beraber yerin dibine geçirmez mi?

وَكَمْ اَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَا فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ اِلاَّ قَلِيلاً وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ **(58)** وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَى حَتَّى يَبْعَثَ فِي أُمِّهَا رَسُولاً يَتْلُوا

عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَى إِلاَّ وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ (59)

"Biz, geçim bolluğu içinde yaşamış fakat, hakkı kabul etmemiş nice şehirleri helak ettik. İşte yerleri, onlardan sonra orada çok az oturan oldu. Onların mirasçısı biz olduk.

Rabbin, ana kentleri, onlara ayetlerimizi okuyan bir elçi göndermeden helak edecek değildir. Biz, halkı zalim olan beldelerden başkasını helak edici değiliz." (ayet: 58-59)

Şimdi, helak edilen beldelerin, yok edilmeyi hak edip etmediklerini düşünün. Niçin helak edildiklerini düşünün.

60-70: DÜNYA VE AHİRET ARASINDA

وَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى أَفَلاَ تَعْقِلُونَ (60) أَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لاَقِيهِ كَمَنْ مَتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ (61) وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِي الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ (62)

"Size verilen her şey dünya hayatının geçimliği ve süsüdür. Allah'ın yanında olanlar ise daha iyi ve kalıcıdır. Aklınızı kullanmıyor musunuz?

Kendisine, güzel bir vaatte bulunduğumuz ve buna ulaşan kimse, dünya hayatının geçimliğinden yararlandırdığımız, sonra kıyamet günü hüsrana uğrayacak olan kimse gibi olur mu?

O gün, Allah onlara seslenerek:

-İddia ettiğiniz ortaklarım nerede? der." (ayet: 60-62)

اَلدُّنْيَا **Dünya** kelimesinin anlamı: "Aşağı, yakın, çabuk geçen"dir. Dünya hayatı, geçici ve fani hayatı ifade eder. Aklını kullanmayanlar, kar gibi eriyen ve tükenen dünya hayatının geçici değer ve nimetlerine yapışır, sanki hiç tükenmeyecekmiş gibi, geleceğini onlara göre şekillendirir. Aklını kullananlar ise, Allah katında olanların, ebedi olanların daha iyi ve kalıcı olduğunu bilirler. Hesaplarını, sadece dünya ile sınır-

landırmazlar. Ahiretin en güzel nimetlerini de düşünerek adımlarını atarlar.

Ahireti düşünmeden yaşayanlar, o gün hüsrana uğrarlar. Çünkü elleri boş ve günah yükleri ağır bir şekilde gitmişlerdir. Dünyada arzularının esiri olmuşlar, Allah'tan başka ilahlar edinmişlerdir. Allah'ın her şeyin ortaksız sahibi ve hakimi olduğunu düşünmeyerek, bir sürü asılsız ortaklar icat etmişlerdir. O gün, Allah onlara sorar:

-Hani nerede benim ortaklarım olduğunu zannettiğiniz, iddialaştığınız kimseler?

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلاَءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ (63) وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ (64)

"Hüküm aleyhlerinde gerçekleşmiş olanlar:

-Rabbimiz, işte azdırdıklarımız onlardır. Kendimiz azdığımız gibi onları da azdırdık. Onlardan uzaklaştık, sana geldik. Zaten onlar bize de kulluk etmiyorlardı, dediler.

-Ortaklarınızı çağırın, denir. Onları çağırırlar, fakat onlara cevap veremezler, azabı görmüşlerdir, keşke doğru yola girmiş olsalardı." (ayet: 63-64)

Kendi elleriyle yaptıklarının cezasını çekerler. Akıllarını kullanıp, batılları tanısalar ve onlardan uzaklaşsalardı. Peygamberlerin çağrısına olumlu yanıt verselerdi bu kötü azap başlarına gelmeyecekti.

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ (65) فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لاَ يَتَسَاءَلُونَ (66)

"O gün Allah, onlara seslenerek:

-Peygamberlere ne cevap verdiniz? der. O gün, bütün duyuları körleşir; birbirleriyle bile konuşamazlar."(ayet: 65-66)

Böyle bir sonuçla karşılaşmak istemeyen insanlar, hatalarına tevbe edip, dünyanın geçici süsüne aldanmadan, batıl ve şirklerden kurtulup, iman lezzetine kavuşurlarsa, gidişatlarını düzeltirlerse Allah'ın onları bağışlaması ve kurtuluşa erdirmesi umulur.

فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسَى اَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ (67) وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ (68) وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ (69) وَهُوَ اللَّهُ لاَ إِلَهَ اِلاَّ هُوَ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَى وَالْآخِرَةِ وَلَهُ الْحُكْمُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (70)

"Tevbe eden, inanıp, doğruları yapan kimseye gelince onun kurtuluşa erenlerden olması umulur.

Rabbin, dilediğini yaratıp, seçer. Onların seçme hakkı yoktur. Allah, onların ortak koştuklarından uzak ve yücedir.

Rabbin, onların içlerinde gizlediklerini de, açıklarını da bilir. Allah O'dur. Ondan başka ilah yoktur. Dünyada da ahirette de hamd O'nadır. Hakimiyet de O'nundur. Ve O'na döndürüleceksiniz." (ayet: 67-70)

Dünya ve ahiret kendisinin olan Allah, her şeyin tek hakimi ve sahibidir. Yaratan O'dur. Ondan başka bir ilah yoktur. Hakimiyet kayıtsız şartsız O'nundur. O'nun hiç bir ortağı, yardımcısı ve sevgilisi yoktur. Tüm varlık O'nun kuludur. Her hangi bir varlığı O'na ortak koşanlar büyük bir yanılgı içindedirler. Veremeyecekleri bir hesap kaldıramayacakları bir yük yükleniyorlar. O'na döneceğini unutup, dünyaya tapanlar pişman ve perişan olacaklardır.

71-75: KIYAMET GÜNÜ

Allah'tan başka evrende güç ve hüküm sahibi, hakimiyeti elinde bulunduran bir ilah yoktur. Eğer Allah, geceyi devamlı kılsa ve hiç güneşi göstermese kimin gücü yetip de gündüzü getirebilir. İşte ilah odur ki kainat üzerinde tasarruf hakkına sahip olsun. Eğer Allah'tan başka bu güce sahip, ilahlar olsaydı, o zaman evrende ne düzen ne de intizam kalırdı. Her şey keşmekeş ve alt üst olurdu. Kısaca hayat olmazdı.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ اِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ اللَّيْلَ سَرْمَدًا اِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَاءٍ أَفَلاَ تَسْمَعُونَ (71)

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ (72)

"De ki:

-Allah, kıyamet gününe kadar geceyi üzerinizde devamlı kılsaydı; Allah'tan başka hangi ilah size bir ışık getirebilir? Hala, anlamıyor musunuz?

De ki:

-Allah, kıyamet gününe kadar gündüzü üzerinizde devamlı kılsaydı; Allah'tan başka hangi ilah size içinde dinleneceğiniz geceyi getirebilir? Hala, görmüyor musunuz?" (ayet: 71-72)

Bu gerçekleri idrak edemiyor musunuz? Niçin, hala şaşkın ve gafilsiniz?

Neden, Rabbinize giden yolu görmüyorsunuz?

Bu gaflet ve cehaletin sonu cehennemden başka bir yere çıkar mı?

وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (73) وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ (74) وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ (75)

"Geceyi ve gündüzü, dinlenmeniz ve lütfundan rızık aramanız için ve de şükredesiniz diye kendi rahmetiyle meydana getirdi.

O gün, onlara seslenip:

- İddia ettiğiniz ortaklarım nerede? der.

Her toplumdan bir şahit çıkarırız ve:

- Haydi delillerinizi getirin! deriz. İşte o zaman gerçeğin Allah'a ait olduğunu anlarlar. Uydurmuş oldukları şeyler onlardan kaybolup gider." (ayet:73-75)

Ne acı bir son.

76-84: KARUN'UN ZENGİNLİĞİ VE SONU

Dünya hayatının geçiciliğini, dünya malının insanı kurtarmadığını ve ahireti unutan insanların pişman olacağını Allahu Teala Karun'un kişiliği ile örneklendiriyor. Karun, Mûsâ Aleyhisselam'ın kavminden zengin bir kimse idi. Şimdi bakalım ayetler bize onu nasıl tanıtıyor:

اِنَّ قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَاهُ مِنَ الْكُنُوزِ مَا اِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوءُ بِالْعُصْبَةِ أُولِي الْقُوَّةِ اِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لاَ تَفْرَحْ اِنَّ اللَّهَ لاَ يُحِبُّ الْفَرِحِينَ **(76)** وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلاَ تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ اِلَيْكَ وَلاَ تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْاَرْضِ اِنَّ اللَّهَ لاَ يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ **(77)**

"Karun, Mûsâ'nın kavminden idi; ama onlara karşı azgınlık etti. Ona güçlü bir sürü adamın anahtarlarını taşımakta zorluk çektiği hazineler vermiştik.

Kavmi ona:

- Şımarma, çünkü Allah, şımarıkları sevmez, demişti. Allah'ın sana verdiği şeylerde ahiret yurdunu ara, dünyadaki nasibini de unutma. Allah sana nasıl verdiyse, sen de başkalarına ver. Yeryüzünde fesat çıkarmaya kalkışma! Allah, bozguncuları sevmez." (ayet: 76-77)

Kavmin iyi ve aklı başında, olgun kimselerinin verdiği bu güzel öğüt Karun'a fayda verdi mi? Ne gezer!

قَالَ اِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَى عِلْمٍ عِنْدِي أَوَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُ جَمْعًا وَلاَ يُسْأَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ **(78)** فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا يَالَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ اِنَّهُ لَذُو حَظٍّ عَظِيمٍ **(79)** وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيْلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلاَ يُلَقَّاهَا اِلاَّ الصَّابِرُونَ **(80)**

"-Ancak bunlar bana, bilgim sayesinde verilmiş dedi.

O bilmiyor mu ki Allah, ondan önce, kendisinden daha güçlü ve toplulukça daha çok olan nice nesilleri helak etti. Günahkarlara suçları sorulmaz.

Kavminin karşısına ziynetleriyle çıkmıştı. Dünya hayatını isteyenler:

-Keşke Karun'a verilen gibi bize de verilseydi.

O, gerçekten çok şanslı demişlerdi.

Kendilerine ilim verilenler ise:

-Yazıklar olsun size, iman eden ve doğruları yapanlar için Allah'ın sevabı daha iyidir. Ona da ancak sabredenler kavuşur, demişlerdi." (ayet: 79-80)

Bilgili mü'min kişiler, neyin daha doğru ve kalıcı olduğunu bilirler. Zayıf karakterli insanların dünyaya meyilleri ve zenginlere imrenmelerinin ne kadar yanlış olduğunu bilirler. Nitekim Karun'un zenginliğine imrenenler sonunda pişman oldular.

فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنْتَصِرِينَ **(81)** وَ أَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيْكَأَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَوْلاَ اَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا وَيْكَأَنَّهُ لاَ يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ **(82)** تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لاَ يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْاَرْضِ وَلاَ فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ **(83)** مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلاَ يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ اِلاَّ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ **(84)**

"Karun'u da, sarayını da yerin dibine geçirdik. O'na, Allah'a karşı yardım edecek kimse de yoktu. Kendi kendini de kurtaramadı.

Daha dün, onun yerinde olmayı arzu edenler:

-Vay, demek ki, Allah, kullarından dilediğinin rızkını genişletiyor ve dilediğinin daraltıyormuş. Allah'ın bize nimetleri olmasaydı, bizi de ye-

rin dibine geçirirdi. Vay, demek ki inkarcılar kurtuluşa eremezlermiş, demeye başladılar.

İşte ahiret yurdu! Biz onu, yeryüzünde büyüklenmeyen ve bozgunculuk istemeyenlere veririz. Sonuç, takva sahiplerinindir.

Kim iyilik getirirse, ona daha hayırlısı vardır. Kim de kötülük getirirse, o kötülükleri işleyenler, ancak yaptıklarının cezasını görürler." (ayet: 81-84)

85-88: KUR'AN'I İNDİREN ALLAH

Tevratı indiren Allah'tır. Kur'an'ı indiren de yine O'dur. Peygamberleri, insanları uyarmak ve doğru yolu gösterek üzere görevlendirip, gönderen de O'dur. Hz. Mûsâ'ya ve uyarılarına kulak asmayan Firavun'u kahredip; ezilmiş İsrailoğulları'nı yeryüzünde iktidara getiren de O'dur. Hz. Muhammed'e (s.a.v.) inanmayan Mekke'li müşrikleri cezalandıracak olan da O'dur.

Allah, nasıl karar vermişse o mutlaka gerçekleşir. Peygamber olacağı aklından geçmeyen Muhammed'e kitap indirmiş, onu kafirlerden ayırmış ve onlarla mücadele emri vermiştir. Bütün insanlara, Allah'tan başka ilah olmadığı gerçeğini anlatmasını istemiştir. Dünyanın geçici, ahiretin kalıcı olduğunu ve bütün insanların sonunda Allah'a döneceğini haber vermesini söylemiştir.

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَى مَعَادٍ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَى وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ **(85)** وَمَا كُنْتَ تَرْجُوا أَنْ يُلْقَى إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلاَّ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ فَلاَ تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِلْكَافِرِينَ **(86)**

"Kur'an'ı (okumayı) sana farz kılan, seni döneceğin yere döndürecektir. De ki:

-Kimin doğru yolda, kimin de apaçık sapıklıkta olduğunu en iyi Rabbim bilir.

Sen, kitabı sana indireceğimizi ummuyordun. Ancak o, Rabbinden bir rahmettir. Öyleyse inkarcılara arka çıkma."(ayet: 85-86)

Kafirleri bize karşı savunmaya kalkışma. İnkarcı en yakın akraban bile olsa Allah katında sevilmez. Sakın onlar için Allah'a yalvarma.

وَلاَ يَصُدُّنَّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أُنْزِلَتْ إِلَيْكَ وَادْعُ إِلَى رَبِّكَ وَلاَ تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ **(87)** وَلاَ تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لاَ إِلَهَ إِلاَّ هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلاَّ وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ **(88)**

"Allah'ın ayetleri sana indirildikten sonra, sakın seni onlardan alıkoymasınlar. Rabbine yalvar, müşriklerden olma!

Allah ile birlikte bir başka ilaha yalvarma. Çünkü Ondan başka ilah yoktur. Her şey yok olacak, yalnızca O (nun tarafı) kalacaktır. Hakimiyet O'nundur, O'na döndürüleceksiniz." (ayet: 87-88)

KASAS SURESİ'NDEN EMİRLER-YASAKLAR

1- Yeryüzünde büyüklük taslayan, zorba, zalim yöneticiler olmayın.(39)

2- Allah'ın hidayeti olan Kur'an'ı bırakıp, kendi arzu ve isteklerinin esiri olanlardan daha sapık kim vardır? (50)

3- Allah'ın ayetlerini düşünün, Rabbinize teslim olun, sabredin, kötülüğü iyilikle savın, Allah'ın verdiği rızıktan Allah yolunda harcayın. (51-54)

4- Boş söz işittiğiniz zaman veya cahiller size sataştığı zaman olgunlukla geçip gidin. (55)

5- Dünya hayatının geçici cazibesine kapılmayın, Allah katındaki kalıcı ve çok daha iyi şeyleri isteyin. (60)

6- Kurtuluşa ermek için tevbe edin, iman edin ve doğruları yapın. (67)

7- Karun gibi zengin olsan bile şımarma, Allah şımaranları sevmez. Allah'ın sana verdiği şeylerden ahiret yurdu için sarfet. Dünyadaki nasibini de unutma. Allah'ın sana verdiği rızıktan sen de başkalarına ver. Yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya çalışma, Allah bozguncuları sevmez. (76-77)

8- Zenginlere verilenlere imrenme, Allah dilerse seni zengin kılar, onları fakir. (79-82)

9- Allah'ın indirdiği Kur'an'ı oku, kafirlere arka çıkma, Allah'ın ayetlerinden kimse seni alıkoymasın. Rabbine yalvar başkalarına yalvarırsan müşrik olursun. (87-88)

سُورَةُ الاسراء

İSRA SÛRESİ (17)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيم

Adı: İsra, İlk ayette geçen "esra'bi abdihi" ibaresindeki "esra" kelimesinden bu adı almıştır. İsra, "Gece yürüyüşü" anlamına gelir. Hz. Muhammed'in(sav) bir gece Mescid-i Haram'dan, Mescid-i Aksa'ya götürülüşü bu surenin başında haber verilmektedir.

İsrailoğulları'ndan bahsettiği için bu sureye, "Benu İsrail"suresi de denilmiştir.

İndiriliş Zamanı: İsra Sûresi, bir kaç ayeti hariç, büyük bölümünün Mekke döneminin sonlarında indirildiği rivayet edilir.

Sûre'nin Konuları: Sûre, Mekke döneminde indirilen ayetlerin havasına uygun olarak, tesbihle başlıyor. Peygamberlik mesleği; Allah'ın peygambere vahyi, Peygambere karşı inkarcıların tavırları çerçevesinde ele alınan konuları, mücadele atmosferinde Allah'a hamd ve tekbir ile tamamlıyor. Sûrenin akışı içerisinde;

1.ayette : İsra olayı kısaca dile getiriliyor.

2-8. ayetlerde: İsrailoğullarına öğütler veriliyor.

9-21.ayetlerde: Hidayet ve dalalet arasında insanın durumu açıklanıyor. Allah'ın kitabına kulak vermeyenlerin dünya ve ahiretteki kötü sonları ile iman edip, doğru yolu tercih edenlerin karşılaşacakları mükafat dile getiriliyor.

22-49. ayetlerde: Yegane otorite sahibi olan Allah'a kulluğun nasıl olacağı, sosyal düzenlemelerin yapısı ile, genel ahlaki kuralların sınırlarının ve ilkelerinin nasıl olduğu ortaya konuyor.

50-58. ayetlerde: Yeniden diriliş ve azap konusunda bazı gerçekler hatırlatılıyor; yine Allah'ın eşsiz otoritesi dile getiriliyor.

59-60. ayetlerde: Hz. Muhammed'den önceki peygamberlere verilen mucize ayrıcalığının niçin Hz. Muhammed'den esirgendiğinin sebebi bildiriliyor.

61-65. ayetlerde: Şeytanın üstlendiği görevi

66-72. ayetlerde: Kara ve denizde insanın başına gelen felaketler örnekleniyor; tek Allah inancının insan fıtratındaki yeri gösteriliyor.

73-81. ayetlerde: Allah Resulü'nün kendisine vahyedilenden başka bir şey uydurmaya zorlanamayacağı ve rasuller hakkındaki Allah'ın sünneti dile getiriliyor.

82-96. ayetlerde: Kur'an, insan, ruh, peygamberlik ve hidayet hakkında bazı açıklamalar, tartışmalar yapılıyor.

97-100. ayetlerde: İnkarcılar ve uğrayacakları azaplar belirtiliyor.

101-104. ayetlerde: Hz. Musa, Firavun ve İsrail Oğulları'nın mücadelesinden söz ediliyor.

105- 111. ayetlerde: Kur'an konusu, Mü'min kavramı ve Allah hakkında açıklayıcı bilgiler sunuluyor.

1. MESCİD-İ HARAM'DAN MESCİD-İ AKSA'YA

Peygamberimiz Muhammed Aleyhisselam, Mekke döneminin son yıllarında bir gece Allah tarafından Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksa'ya götürülüp, getirilmiştir. Bu olaya "İsra" adı verilir. Bir de Mirac hadisesi vardır ki; o da gök yüzüne, "Sidre'i Münteha"ya çıkması, Rabbini görmeden, ancak O'nunla aracısız konuşmasıdır. Bu iki olayın aynı gecede olduğu rivayet edilmiştir. Fakat bu suredeki ayette, yalnız İsra olayı dile getirilmektedir. Mirac olayı Necm Sûresinde anlatılmıştır.

Yalnızca bir ayette anlatılan "İsra" olayı gerçekte bütün surenin merkezini oluşturur. Çünkü bu sure, baştan sona peygamberliğin tasdiki ile her türlü noksanlıktan uzak (subhan) olan Allah'a kulluğun anlatıldığı konuları kapsar. İsra olayı da otorite sahibinin gücünü gösterir.

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلاً مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّه هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ **(1)**

"Bir gece kulunu, Mescid-i Haram'dan, çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksa'ya ayetlerimizi O'na göstermek için götüren (Allah) her türlü noksanlıktan uzaktır. Şüphesiz O, her şeyi işiten ve görendir." (ayet:1)

سُبْحَانَ "Subhan" kelimesi, her türlü noksanlıktan uzak, her şeyden yüce anlamına gelir. Her türlü noksanlıktan uzak olanın, türlü noksanlıklarla dolu "Kul"a söyleyecek pek çok sözü vardır. Kul, Subhan'ın bir eseridir. Kulun ihtiyaçlarını gideren Subhan'dır. Öyleyse kulun Subhan'a kulak vermesi, şükretmesi ve kulluğunu yalnızca O'na yapması gerekmez mi? Kendisine kulluk edilmeye layık olan sadece Subhan değil midir?

İnsan, bazen kendi güçsüzlüğünü kavramaktan, bazen de Subhan'ın gücünü kavramaktan aciz kalır. Onun için insan, bir gecede, bir kişinin Mekke'den Kudüs'e gideceğine yeniden gelebileceğine akıl erdiremez. O gün ulaşım aracı yalnızca deve ve at idi. Bu sebeple İsra olayını Mekkelilerin akılları almıyordu. Bugün, ise en azından hızlı taşıtlar mekanik ve elektronik yönden insanı ikna edebilir. Bir problem yok sanılır. Ancak sorun, Allah'a iman ve O'nun kudretini kabulle ilgilidir. Asl olan, Allah'ı hakkıyla takdir etmektir. Bilinmelidir ki hiç bir şeye muhtaç olmayan Subhan'ın her şeye gücü yeter.

İsra olayını ilk duyan Ebu Cehil, tüm ahaliyi çevresine topladı. O'nu, komik ve inanılması mümkün olmayan bir masal gibi anlattı. Herkesi Muhammed'in aklını kaçırdığına inandırmaya çalıştı. Olayı işiten bazıları da koşup Ebu Bekir'in evine gittiler. Karşılarındaki Ebu Bekir'in de kendileri gibi "böyle şey olmaz" demesini bekliyorlardı.

Ebu Bekir onlara :

-Bunu Muhammed mi söyledi? dedi. Onlar da:

-Evet, O, cevabını verince, Ebu Bekir gayet rahat ve kendinden emin bir şekilde:

-O söylüyorsa doğrudur, diyordu. Çünkü Ebu Bekir Subhan'ın gücünü biliyor, dilediği şeyi yapabileceğine inanıyordu.

İsra olayının gerçekleşmesinin biçimi konusunda farklı rivayetler vardır. Tartışmalar yapılmıştır. Hz. Aişe'den bir rivayette, şöyle deniliyor: "Vallahi, Resullah'ın bedeni gözden kaybolmuş değildi. Ancak ruhu semaya yükseltildi."[1] denilmiştir.

İsra Sûresinin 60. ayetini tefsir ederken de İbn-i Abbas'tan, "O rüya Resulullah'ın İsra gecesi Beytül Makdis'e götürülüp, gözüyle gördüğüdür. Kur'an'daki lanetlenmiş ağaç ise zakkum ağacıdır."[2] rivayeti vardır.

---

[1] Sahih-i Buhari.
[2] Tefsiri Taberi.

Ayrıca, bu olayın bedenle gerçekleştiği yönünde oldukça çok rivayetleri de vardır. Bizce, İsra ve Mirac olayının gerçekleşme biçiminden çok, bu olayların vurguladığı düşünce önemlidir. Sübhan olan Allah'a koşulsuz teslimiyet ve yalnızca O'na itaat önemlidir. O'nun vahyine uymak ve gönderdiği kitabı rehber edinmek gerekir. Biçimsel bir tartışmanın yararı yoktur.

2- 8: İSRAİLOĞULLARI'NA MESAJLAR

وَآتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي إِسْرَائِيلَ أَلاَّ تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي وَكِيلاً **(2)**

"Musa'ya kitap verdik. O kitabı,İsrail oğulları için, 'benden başkasını vekil edinmeyin!' diye rehber kıldık." (ayet: 2)

Allah, Hz. Musa'ya kitabı verirken; yalnızca kendisinin vekil edinilmesini buyuruyordu İsrail oğullarına. "Vekil" edinmek, işlerin yönetimiyle ilgili yetkileri birisine devretmek anlamındadır. Mü'min bütün işlerinin yönetimini Allah'ın buyurduğu ilkelere uyarak yapmalıdır. Yani, herhangi bir konuda ne yapacağını, nasıl hareket edeceğini yalnızca Allah'ın buyruklarına ve rasullerinin yapış örneğine uygun yapmalıdır. Çünkü Allah Teala'yı en iyi vekil edinen O'nun resulleridir.

Allah, kendisini inkarda direnen ve elçisi Nuh'un tebliğine kulak tıkayan, Allah'a iman ve itaat etmeyen bir toplumu suda boğarak yok etmiştir. Ancak Nuh'la (A.S.) birlikte olan birkaç mü'min'i kurtarmıştır. İsrail oğullarının da, diğer insanların da, bu insanların soyundan geldiği inancı, mü'minlerin benimsediği bir kavrayıştır. Bunun için Allah Teala, İsrail oğullarına hitap ederken, Nuh tufanını hatırlatıyor.

ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا **(3)**

"Ey Nuh'la birlikte taşıdığımız kimselerin torunları! Doğrusu Nuh çok şükreden bir kuldu." (ayet: 3)

Öyleyse siz de şükredici kullar olun. Nankör olmayın. Yeryüzünde bozgunculuk çıkarmayın. İyilerden olun!

وَقَضَيْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا **(4)**

"Kitapta, İsrail oğullarına: "Yeryüzünde iki defa bozgunculuk çıkaracaksınız, büyük bir azgınlıkla zorbalık yapacaksınız."diye bildirmiştik." (ayet: 4)

Allah Teala, İsrail oğulları'nın yapacağı bozgunculuğu önceden bildirerek, iyi kimselerin bundan sakınmasını buyuruyor:

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا مَفْعُولاً **(5)**

"Birincisinin zamanı gelince, üzerinize çok şiddetli savaşçı kullarımızı gönderdik de ülkeyi baştan başa ele geçirdiler. Bu, gerçekleşmiş bir hüküm idi." (ayet: 5)

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا **(6)**

"Sonra sizi yeniden onlara karşı galip getirmiş, mallar ve çocuklarla sizi güçlendirerek, sayınızı çoğaltmıştık." (ayet: 6)

Allah, onlara daha önce de güç ve iktidar vermişti. Ancak onlar, büyüklük taslamışlar, zorbalık yapmaya kalkışmışlardı. Hatta bu zamanda Zekeriya (a.s.)'ı öldürdükleri rivayet edilir. Allah da onların yaptıklarının cezasını vermişti. Sonra başlarına Calut'u musallat etmiş, Calut onları öldürmüş, çocuklarını esir etmiş, Beyt-i Makdis'i yıkmıştı. Ülkelerinde iktidarı kaybetmişler, ezilmişlerdi. Allah Teala da, yine aynı hatayı yapıp yapmayacaklarını ortaya koymak ve onları sınamak için onlara güç ve iktidarı geri verdi, şu öğütlerde bulundu:

"Eğer iyilik ederseniz, kendinize iyilik etmiş olursunuz; Kötülük ederseniz, o da kendinizedir." Fakat onlar, Allah'ın öğüdünü dinlemeyip, öncekileri de unutarak yine azgınlık ve taşkınlık yaptılar. Bu sefer de Yahya Aleyhisselam'ı öldürme gibi bir cürümü işledikleri rivayet ediliyor.

Allah Teala bu sefer üzerlerine Akad kralı Nabuhad Nasar'ı göndermiş, O da binlerce İsrail oğulunu öldürmüş, çocuklarını esir edip, Beytül Makdis'i de yıkmıştı.

إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسُوءُوا وُجُوهَكُمْ وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا **(7)**

"İkincinin zamanı geldiğinde de yüzünüzü karartsınlar, birincisinde Mescid'i yıktıkları gibi yine yıksınlar ve ele geçirdikleri her şeyi mahvetsinler." (ayet: 7)

Allah'ın sünnetinde bir değişme olmaz. Allah bir şeyin olacağını vaat etmişse,o mutlaka olur. Allah Teala, fesat çıkaranları ve büyüklük taslayanları elbette cezalandırır. İşte İsrail oğulları! Bu yalnızca bir örnektir. İsrailoğulları için cezalandırma bitmemiştir. Ne zaman azgınlığa ve bozgunculuğa dönerlerse, o zaman Allah da onları cezalandıracak, evlerini başlarına mü'minler eliyle inşallah yıkacaktır.

عَسَى رَبُّكُمْ اَنْ يَرْحَمَكُمْ وَاِنْ عُدْتُمْ عُدْنَا وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا **(8)**

"Rabbinizin size acıması umulur, eğer yine dönerseniz, biz de döneriz. Cehennemi kafirler için zindan yaptık."(ayet: 8)

Allah Teala, merhamet etmiş, İsrail oğullarını düştükleri bataklıktan kurtarmış, fakat onlar yine dönmüş, aynı yanlışı yapmışlardır. Allah da onlara verdiği cezayı yinelemiştir. Cehennem, onlara ahirette verilecek cezanın yeridir. Orası çepeçevre kuşatılmıştır. Çıkış yolu da kapatılmıştır.

Allah Teala'nın merhametinden uzak kalmamak ve cehennem zindanına düşmemek için Allah'ın gösterdiği yolda yürümek mü'minlerin şiarı olmalıdır.

9-15: HİDAYET VE DALALET ARASINDA

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا **(9)** وَأَنَّ الَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا **(10)**

"Şüphesiz bu Kur'an, en doğru yolu gösterir. Doğruları yapan mü'minlere, büyük mükafat olduğunu, Ahirete inanmayanlara ise, onlara da acı veren bir azap hazırlamış olduğumuzu müjdeler." (ayet: 9-10)

"Akvem" kelimesi: en adil, en düzgün ve en doğru anlamalarına gelir. Yani neyin, nasıl yapılması gerekiyorsa, eksiği fazlası olmadan Kur'an onu gösterir, demektir. Kur'an insanı bu doğrultuda en uygun ve en güzel yola sevk eder.

وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولاً **(11)**

"İnsan, iyilik için dua ettiği gibi kötülük için de dua eder. Zaten insan çok acelecidir." (ayet:11)

İyiliğin istenmesi anlaşılır bir tutumdur, ama kötülüğün, belanın istenmesi nasıl bir davranıştır? İnsan niçin birinin belasını görmek için dua edebilir?

"Aceleci olduğu için" Bir an önce inkar ettiği şeylerin gerçeğini anlamak ister. Fakat, Allah'ın vaat ettiği azap başına geldiği zaman iş işten geçmiş olur.

Allahu Teala, gece ve gündüzün de birer işaret olduğunu, insanların doğru yolu görmesi için bunlar üzerinde de düşünmesi gerektiğini belirtiyor.

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَتَيْنِ فَمَحَوْنَا آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِتَبْتَغُوا فَضْلاً مِنْ رَبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلاً **(12)** وَكُلَّ إِنْسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا **(13)**

"Gece ve gündüzü iki ayet kıldık. Bir ayet olan geceyi kaldırıp, yine bir ayet gündüzü Rabbinizin bol nimetini aramanız, yılların sayısını ve hesabı bilmeniz için aydınlık kıldık. Her şeyi de ayrıntılı olarak açıkladık. Her insanın boynuna amelini dolarız. Kıyamet günü, onun için ortaya konacak bir kitap çıkarırız." (ayet: 12-13)

Sonra da Allah, insanın yaptığı her şeyin kaydedilmiş olduğu o kitabı göstererek:

اِقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا **(14)**

"Kitabını oku, bugün hesabını görmek için kendi kendine yetersin." (ayet: 14)

Burada kitap "yazılmış, kaydedilmiş, kader" anlamlarıyla düşünüldüğü zaman, normal kitabın ötesinde, insanın dünyada yaptıklarının kaydedildiği bir belge akla geliyor. "Bugün kendi hesabını görmek için nefsin sana yeter." buyruğu da bu düşünceyi güçlendiriyor. İnsan orada kendi yaptıklarını görecek, okuyacaktır. Başka varlıkları şahit olarak dinlemeye bile gerek kalmayacaktır. Yaptıklarına eli, ayağı ve tüm azaları şahitlik edecektir. Yani dünyada yaptıklarını orada bulacaktır. Yalan söylemeye hiç fırsat verilmeyecektir. Dünyada ki her anımız, yanımızda bulunan iki alıcı melek tarafından kaydedilmektedir.

Vereceğin hesabı düşünerek yaşa. Hiç bir hareketin Alemlerin Rabbinin gözünden kaçmadığını bil. Bunun için ne yaparsan yalnızca kendin için yaparsın.

مَنِ اهْتَدَى فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّى نَبْعَثَ رَسُولاً **(15)**

"Doğru yola giren kimse ancak kendisi için girmiş olur. Sapan kimsenin de sapıklığı ancak kendi aleyhinedir. Hiç bir günahkar bir başkasının günahını yüklenmez. Biz, elçi göndermedikçe azap etmeyiz." (ayet: 15)

16-21: İNSANIN KAYBETTİKLERİ KAZANDIKLARI

Allah Teala, insanları kendisine kulluk etmeleri için yaratmıştır. Onlara bu kulluğu hatırlatacak, yaşama biçimlerini öğretecek peygamberler ve rehber kitaplar göndermiştir. Peygamberler inkarcılara

kendilerine uymalarını, Allah'a itaat etmelerini aksi halde Allah'ın onların yurdunu alt üst edeceğini, kendilerini tarih sahnesinden sileceğini tebliğ etmişlerdir.

وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا (16)

"Bir ülkeyi yok etmeyi dilediğimizde oranın ileri gelenlerine emir veririz. Onlar ise emrimizden dışarı çıkarlar. Hüküm onların aleyhinde gerçekleşir. Orayı yerle bir ederiz." (ayet: 16)

Allah, elçi gönderip emirlerini bildirdiği bir ülkenin yöneticileri ve ileri gelen söz sahibi kimseleri bu emirleri dinlemeyip, isyan ederlerse Allah da onları helak eder.

"Mütraf" Sorumsuz, konfor içinde rahat yaşayan, cebbar, zorba kişi gibi anlamlara gelir. Bir ülkenin ileri gelen, yönetici ve sözü dinlenen, bu sebeple de kendisini büyük ve güçlü görerek şımarmış insanlarıdır.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ وَكَفَى بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا (17)

"Nuh'tan sonra nice nesilleri helak ettik. Kullarının günahından haberdar olan ve gören Rabbin (hesap görmeye) yeter." (ayet: 17)

İnsan, yeryüzünde yaratılış gayesini düşünmediği ve öldükten sonra neler olacağını, başına neler geleceğini bilmediği zaman dünyaya bağlanır. Her türlü beklentisi dünyevi olur. Geçici dünyanın menfaatleriyle mağrurlanır. Allah inancı da o kimseler için dünyevidir. Yani Allah, onlara dünyada bir şeyler vermek için önemlidir ve duaya layıktır. Yoksa, ahiret, onlar için pek önemli değildir. Zira öldükten sonra başına neler geleceği onları pek ilgilendirmemektedir.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَنْ نُرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مَذْمُومًا مَدْحُورًا (18)

"Kim, çarçabuk olanı/dünyayı isterse, burada dilediğimize acele isteğini veririz. Sonra ona cehennemi hazırladık. Yerilmiş ve kovulmuş olarak oraya girecektir." (ayet: 18)

Allah dilediği kimseye, dünyada istediği her şeyi verir. Fakat, o kimsenin ahirette hiç bir nasibi kalmaz, ateşten başka. Çünkü ahiret hesabını yapmamış, Allah'ın emirlerine uymamış, yalnız dünya için

çalışmış ve dünyada isteğine kavuşmuştu. Ahirette ise Allah'ın vaadini bulmuştur. Cehennem ve ceza.

وَمَنْ اَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَى لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا **(19)**

"Kim de ahireti isterse ve tüm çabasıyla onun için çalışırsa, o mü'mindir ve böyle yapanların çalışması öğülmeye değerdir." (ayet: 19)

"Meşkur"dur çalışmaları, takdire değer. Mükafatı hak etmiştir. Allah onları cennet ile mükafatlandıracaktır.

Allah dünyada hem mü'mine hem de kafire ihsanda bulunur. Ahirette yalnızca mü'minlere ihsan eder. Dünyada Allah'ın rızkı herkesedir.

كُلاًّ نُمِدُّ هَؤُلاَءِ وَهَؤُلاَءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا **(20)**

"Hepsine, hem onlara hem bunlara Rabbinin nimetlerinden veririz. Rabbinin bağışı kimseye yasak kılınmış değildir." (ayet: 20)

İnsanların fazileti, sahip oldukları nimetlerle ölçülemez. Çünkü Allah, herkese bağışta bulunur. Verdiği nimetler ile insanları dener. Kafirlerin de ahirette nasibinin kalmaması için onlara dünyada verir. Hatta bol bol verir.

اُنْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَلَلْآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلاً **(21)**

"Onları birbirlerinden nasıl üstün kıldığımıza bir bak! Ahiretin üstünlük ve fazileti ise daha büyüktür." (ayet: 21)

Yani siz dünyanın birbirinden üstün ve farklı derecelerini görüyorsunuz. İnsanların gözü ve gönlü hep daha yükseklerdedir. Öyle ise ahireti düşünün. Çünkü en yüksek, en üstün ve en yüce değerler, ödüller oradadır. Oradaki nimetleri kazanmak için çalışın. Kendinizi oraya hazırlayın. Nasıl mı?

22-27: KULLUK VE SOSYAL İLİŞKİLER

Ahireti kazanmanın yolu Allah'a kulluk etmekten geçer. Yalnızca Allah'a kulluk etmek emredilmiştir. Allah ile beraber bir başkasını da ilahlık makamında görmek şirktir. Yani egemenliği ve yaşam biçimini belirleme hakkını yalnızca Allah'a tahsis etmek gerekir.

لاَ تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَـهًا آخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَخْذُولاً **(22)**

"Allah ile birlikte bir başka ilah edinme! Yoksa, kınanmış ve terkedilmiş olursun." (ayet: 22)

Allah'tan başkasının egemenliğini benimseyen aldanır. Benimsenen şey ilah yerine geçer. Onu yapan kimseler müşrik olur. Ahirette kendilerine hiç bir şekilde yardım edemezler. Gerçek ve tek ilah olan Allah'ın huzurunda yapayalnız kalırlar. Allah da ona, ilahlığına yaraşır şekilde hak ettiği cezayı verir. Bu cezaya çarptırılmamak ve bize nimetleri ile dünyada değer veren, insan olma onurunu tattıran Allah'ın sevgi ve yakınlığını kazanabilmek için bakın o yüce Rab bize ne buyuruyor?

وَقَضَى رَبُّكَ أَلاَّ تَعْبُدُوا إِلاَّ إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا اَوْ كِلاَهُمَا فَلاَ تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلاَ تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلاً كَرِيمًا **(23)**

"Rabbin, kendisinden başkasına kulluk etmemenizi ve ana babaya iyilik etmenizi emretmiştir. Eğer, onlardan biri veya her ikisi de senin yanında ihtiyarlayacak olurlarsa, onlara "öf" bile deme! Onları azarlama. Onlar güzel söz söyle." (ayet: 23)

Rabbimizin, engin merhametine bakın. İnsanın gücünün tükendiği ve bakıma muhtaç bir hale geldiği zaman, bir gün kendisi de ihtiyarlayacak olan evlada anne ve babasına iyi, yumuşak ve şefkatle davranmasını istiyor. Kendisine kulluk ile ana babaya sevgi ve korumayı aynı ayette zikretmiş olması aslında Allah'ın kuluna gösterdiği şefkattir.

وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَّبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا **(24)**

"Onlara merhamet ile tevazu kanadını indir ve şöyle dua et: "Rabbim, onların küçükken bana merhametle muamele ettikleri gibi şimdi de sen onlara merhamet et."(ayet: 24)

Böylece Rabbimiz, çok yumuşak bir ifade ile anne ve babanın değerini ortaya koyuyor. Evlada sevgi, saygı ve güzel davranışın yolunu gösteriyor. Sonra insanı şöyle uyarıyor:

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ اِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ فَاِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُورًا **(25)**

"İçinizdekini en iyi Rabbiniz bilir. Eğer salih kimseler olursanız, şüphesiz O, kendisine sığınanları bağışlar." (ayet: 25)

Daha önce bilmeyerek yanlış hareket etmiş ve Allah'a kullukta kusur etmiş olabilirsiniz. Ana babaya davranışta hatalı olabilirsiniz. Ama artık mü'min olup, kendinizi düzeltmiş iseniz, Allah'ın engin merhametine müracaat etmişseniz; O, kendisine sığınanları boş çevirmez ve onları bağışlar. Öyleyse siz de O'nun buyruklarını dinleyin ki hem bu dünyada hem de ahirette saadete erişen bir toplum olabilesiniz. Sosyal sıkıntılara, anarşi ve teröre düşmeden mutlu bir hayat yaşayabilirsiniz.

وَآتِ ذَا الْقُرْبَى حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلاَ تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا **(26)**

اِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا **(27)**

"Akrabaya, düşküne ve yolda kalmışa hakkını ver. Fakat, saçıp savurma! Çünkü saçıp savuranlar, şeytanların kardeşleridir. Şeytan ise Rabbine karşı pek nankördür."(ayet: 26-27)

Allah, kişinin malında yakın akrabanın, düşkün kimselerin ve yolda kalmışların bir hakkı olduğunu bildiriyor. Sosyal adaleti, öncelikle toplumun temelini oluşturan aile içindeki bağları güçlendiriyor. Çıkarcı ve bireyci çekirdek aile, başkalarının hatta en yakını anne ve babasının bile halinden habersiz. Sadece kendini düşünen bir insan anlayışı geliştirmiştir. Bu ailede anne-baba kendi aralarında bile anlaşamaz ve kazandıklarını bölüşmekte güçlük çekerken, çocuklarını da ihmal ederler. Kaldı ki düşkünlerin ve yolda kalmışların durumuyla ilgilensinler.

Yine tüketim kölesi haline getirilmiş modern ailenin en büyük hobisi saçıp, savurma, yani israftır. Sürekli yeni tüketim malları bunlara pazarlanır. Onlar da sanki büyülenmiş gibi bu malları edinmeyi ve birbirlerine bu mallarla üstünlük taslamayı hayatlarının hedefi haline geti-

rirler. Lüks tüketim malları toplumun bütün enerjisinin ve çalışmasının sömürülmesine ve toplumun bir çok çalkantılarla karşı karşıya gelip, anarşi ve terör ortamında boğulmalarına neden olur. İşte bu durum, şeytanın kişiyi kendi safına çekmesidir. İşte bu durum, kişinin Rabbini unutup, onun verdiği nimetlerle kendi kendinin kulu olmasıdır.

28-31: CÖMERTLİK CİMRİLİK VE RIZIK

Allahu Teâlâ koyduğu kurallarla hem kişinin psikolojik ve sosyolojik dengesini korumasının yolunu, hem de sosyal yapının sağlıklı ve sağlam temeller üzerinde ayakta durmasının yolunu gösterir.

Bir yandan ahlaki davranış kurallarını gösteriyor, diğer yandan ekonomik kurallara işaret ediyor.

وَإِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلاً مَيْسُورًا (28)

"Eğer Rabbinden ümit ettiğin rahmeti kazanmak için onlardan uzaklaşırsan, hiç olmazsa onlara yumuşak söz söyle." (ayet: 28)

Rızık temini için veya Allah'ın dinini tebliğ için, cihat için anne ve yakınlarından uzak kalma durumu ortaya çıkarsa onlara güzel sözlerle veda et. Onları üzmemeye, kırmamaya çalış.

وَلاَ تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَى عُنُقِكَ وَلاَ تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَحْسُورًا (29)

"Elini boynuna asıp bağlama, büsbütün de açıp, tutumsuz olma; yoksa pişman olur, açıkta kalırsın."(ayet: 29)

"Elini boynuna asıp bağlamak" Arapçada "hiç kimseye yardım etmemek, cimrilik yapmak" anlamında bir deyimdir. Bizde ki "eli sıkı" tabiri gibi. Allah hem cimriliği hem de israfı yasaklıyor. İsrafın insanı pişman ve perişan bir hale getireceğini bildiriyor. Orta yolu işaret ediyor.

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا (30)

"Rabbin dilediği kimsenin rızkını genişletir ve bir ölçüye göre verir. Şüphesiz o, kullarından haberdardır, onları görmektedir." (ayet: 30)

Herkes Rabbin gözetimi ve hükmü altındadır. Rızık da böyledir. Allah'ın dilemesiyledir. O'nun ölçüleri içerisinde hareket eder. Bu sebeple rızkı temin ederken Allah'ın rahmetine kavuşmanın yollarını aramalıyız. Allah'ın bizim üzerimizdeki hakimiyetini de göz ardı etmemeliyiz. Rızk endişesi ile haram işlememeliyiz. Kulların rızkına kefil olan Allah'tır.

31-38 : HARAMLAR -MEKRUHLAR

وَلاَ تَقْتُلُوا اَوْلاَدَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلاَقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ اِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْئًا كَبِيرًا **(31)**

"Yoksulluk korkusu ile sakın çocuklarınızı öldürmeyin. Biz onları da rızıklandırırız sizi de. Onları öldürmek büyük günahtır." (ayet: 31)

Ayette büyük bir toplumsal yanılgı dile getiriliyor: Çocukların rızk endişesi ile öldürülmesi. Bu çocukların erkek veya kız olmaları hiç önemli degildir. Allah'tan korkmadan onların canına kıymak çok büyük bir suçtur. Çocuğun canlandıktan sonra ana karnında olması ile doğmuş olması da bu suçun niteliğini değiştirmez. Kürtaj da aynı suç kapsamı içindedir. Bazen insanı böylesi vahşi bir yola götüren sapık ilişkilerdir.

وَلاَ تَقْرَبُوا الزِّنَى اِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلاً **(32)**

"Zinaya asla yaklaşmayın; Çünkü o, çirkin bir iştir, kötü bir yoldur."(ayet: 32)

Allah, insanın hem fert, hem de toplum olarak huzuru için önemli kanunlar koymuştur. Bunlardan ana babaya iyilik etmek , yakınları,düşkünleri ve yolda kalmışları korumak, himaye etmek; cimrilikten ve savurganlıktan kaçınmak, rızk endişesi ile çocuklarını öldürmemek gibi.....

Bu ayette de "zinaya yaklaşılmaması" da emrediliyor. Emre dikkat edilirse, "zina yapmayın" şeklinde sadece zina'nın haram kılınışını değil, kişiyi zinaya yaklaştıran etkin sebepler de haram kılınmış oluyor. Şehveti coşturan, kadın ile erkek arasındaki ahlakî perdeyi kaldıran işlerle; zihinde, gönülde ve tüm azalarda insanı zinaya götürecek her türlü hareket haram kapsamındadır.

Zina, toplum ahlakının çöküşünün temel kötülüğüdür. Sosyal bağları zayıflatır. Toplumda sahipsiz çocukları artırır. Esrar, eroin, hırsızlık, kumar, adam öldürme, yan kesicilik, fuhuş v.s. gibi bütün suçların

artışında en önemli kötülüklerden biridir. Hak ve hukukun çiğnenmesi, zulmün ve baskının artması, adaletin tesis edilememesi bu tür kötülüklerin neden olduğu işlerdendir.

وَلاَ تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ اِلاَّ بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِ سُلْطَانًا فَلاَ يُسْرِفْ فِي الْقَتْلِ اِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا **(33)**

"Allah'ın haram kıldığı bir cana, haklı bir sebep olmadıkça asla kıymayın!" Kim, mazlum olarak öldürülürse, onun velisine bir yetki verdik. Fakat, öldürmede o da aşırı gitmesin. Çünkü ona yardım edilmiştir."(ayet: 33)

Haksız olarak öldürülen bir kimsenin velisine Allah (c.c) yetki vermiştir. Dilerse katilin öldürülmesini talep edebilir. Veya fidye karşılığında bağışlayabilir. Allah, öldürme hususunda çok hırslı olmamasını öğütlüyor.

Beşeri sistemlerde katili bağışlama hakkı, öldürülenin velisinden alınıp, mahkemeye veya devlet başkanına verilmiştir. Böylesi bir tasarruf ise, "kan davalarını" önlemede yetersiz kaldığı gibi, haksız bir bağışlama, toplumda terörün nedeni olacak kadar önemli bir hata olabilir.

Bir başka sosyal yara da yetimlerdir. Yetimlerin kendilerine miras olarak kalan mallarında kimsenin gözünün olmaması gerekir. Yetim malı yemek büyük bir günahtır. Ancak, samimiyet ve iyi niyetle yetimin malını korumak ve değer kazandırmak caizdir.

وَلاَ تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ اِلاَّ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَاَوْفُوا بِالْعَهْدِ اِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولاً **(34)**

"Ergenlik çağına gelinceye kadar, en güzel tarzda olmadıkça yetimin malına yaklaşmayın. Sözleşmeye de bağlı kalın. Çünkü söz vermek sorumluluktur." (ayet: 34)

Bir konuda söz verdiğiniz zaman onu da yerine getirin. Çünkü sözleşmeler bir güvencedir. Bu güvence ortadan kalktığı zaman toplum ifsat olur. Mü'minler hem Rab'lerine verdiği kulluk sözünde dikkatli olmalı hem de insanlarla yaptığı anlaşmalarda durmalıdır.

Ölçü ve tartıda adaleti gözetmek, sosyal ekonomik bir ahlak kuralıdır. Tartı ve ölçüyü tam tutmak ekonomik düzenin temel prensibidir. Ölçü ve tartıda haksızlık yapmamak, müşteriyi aldatmamak, yalan

söylememek, karaborsa ve ihtikardan uzak durmak, mü'minin özelliklerindendir.

وَاَوْفُوا الْكَيْلَ اِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلاً **(35)**

"Bir şeyi tarttığınız zaman, tam tartın. Doğru terazi ile tartın. Bu hayırlıdır ve sonuç itibariyle de en iyisidir." (ayet : 35)

Kişilik ve karakterle ilgili olumsuz bazı davranışlara ise, Allahu Teâlâ ayetlerinde şöyle buyuruyor.

وَلاَ تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ اِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولاً **(36)**

"Bilmediğin bir şeyin ardına düşme; zira kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur."(ayet: 36)

Ardına düşeceğimiz şeyi bilmeliyiz. Körü körüne bir konuda ısrar etmek, işin doğrusunu öğrenmek için duyularımızı kullanmamak ve çaba göstermemek büyük bir hatadır.

وَلاَ تَمْشِ فِي الْاَرْضِ مَرَحًا اِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولاً **(37)**

"Yeryüzünde böbürlenerek yürüme! Sen, ne yeri yarabilirsin ne de boyca dağlara erişebilirsin." (ayet: 37)

İnsan yürüyüşünde tabi olmalıdır. Kendisini büyük görerek havalı ve başkalarına tepeden bakan bir tarzda yürümemelidir. Bunlar, insana değer kaybettiren cahili hareketlerdir.

Buraya kadar bazı haramlar ve sosyal, iktisadi felaketlerin nedeni olan kötülükler dile getirildi ve bunlardan kaçınılması tavsiye edildi. Bu bölüme son noktayı koyan ayette Rabbimiz şöyle buyuruyor.

كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا **(38)**

"Bunların hepsi de Rabbinin katında beğenilmeyen kötü şeylerdir."(ayet: 38)

39 - 49 : TEK İLAH

Allah ferdin hayatına yön veren, Onun kişilik ve karakterini düzenleyen prensipler belirlemiştir. Ferdin içinde yaşadığı toplumu da başı boş bırakmamıştır. Çünkü ilah, yaratıp karışmayan değil; yarattıklarına her zaman müdahale eden ve otoriteyi canlı tutandır.

Etkisiz ve tepkisiz bir ilah, gerçek ilah olamaz. Çünkü o güçsüz, aciz ve yetkisizdir. O zaman buna put adı verilir. İnsanlar, bazen batıl'ı hak zannettikleri için putları ilah yerine koyarlar. Bazen de hakkı batıl derecesine düşürüp, Allah'ı bir puta benzetirler. Putlarında düşündükleri hayata, müdahaleci ve aktif bir ilah inancını, Allah'a çok görürler. O'nu hayata yön verici ve tüm insanlığın tek ilahı olarak tanımazlar.

Siyasi hayatın ilkelerini ya kendileri koymak isterler yada ölmüş atalarının koyduğu ilkeleri; "Değiştirilemez, korunmuştur. Değiştirilmesi teklif dahi edilemez" diye dayatarak, Allah'ın egemenliğini isteyen Müslümanlara da aba altından sopa gösterirler. Oysa, kim Allah'ın egemenliğinin üstünde ve dışında, daha üstün bir varlık yada kurum tanır veya iddia ederse müşriktir. Kim Allah'ın vahyini esas almazsa, Allah'tan başkalarını ilah edinmiş olur ve ebedi hüsrana çarptırılır.

ذَٰلِكَ مِمَّا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ فَتُلْقَىٰ فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَدْحُورًا **(39)**

"İşte bu, Rabbinin sana hikmet olarak vahyettiği şeylerdir. Allah ile birlikte bir başka ilah edinme! Yoksa, kınanmış ve kovulmuş olarak cehenneme atılırsın." (ayet: 39)

Hitabın direkt Allah resulüne yapılmış olması, konunun önemini ortaya koyuyor. Allah'ın elçisi bile böyle bir hata yapsa affedilmez ve cehenneme atılır. Bunun için "ilah" kelimesini iyi tahlil etmek, Allah ile birlikte başka ilahlar benimsememek gerekir.

İnsanlar, Allah hakkında yanlış bilgi ve zanna uydukları zaman saparlar:

أَفَأَصْفَاكُمْ رَبُّكُمْ بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا **(40)**

"Rabbiniz, oğulları size ayırdı da meleklerden kız mı edindi? Siz, çok büyük söz söylüyorsunuz." (ayet: 40) Böyle bir iddiada bulunmanın nasıl bir dayanağı olabilir? Bu ancak, hakkında bilgi sahibi olmadığın şeylerin ardından gitmektir. Sonu ise cehennemdir.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلاَّ نُفُورًا (41)

"Bu Kur'an'da, öğüt alsınlar diye açıklamalar yaptık. Fakat, bu onların sadece nefretini artırdı." (ayet: 41) Müşrikler, Kur'an'ın dile getirdiği gerçekleri düşünüp, doğruyu tespit etme yerine, işittikleri ayetleri duymamak i in kulaklarını tıkadılar anlamamak için beyinlerini kapadılar. Atalarının inandığı gibi batıla inanmaya ve Allah'tan başka varlıklara da ilah zannıyla kulluk etmeye devam ettiler. Kendilerini sahte ilahlar ile aldatıp, kendi elleriyle kendi cehennemlerini hazırladılar. Kendi akılsızlıklarının kurbanı oldular.

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَابْتَغَوْا إِلَى ذِي الْعَرْشِ سَبِيلاً (42)

"De ki: Eğer O'nunla birlikte, dedikleri gibi başka bir ilah olsaydı, O zaman Arşın sahibine savaşmak için bir yol ararlardı." (ayet: 42) Arşın sahibi, yani yegane hüküm ve hakimiyet sahibi olan Allah'tan başka ilah olsaydı, o da otorite sahibi olmak isteyecekti. Çünkü gücü olmayan bir ilah düşünülemez. Eğer öyle olsaydı, ilahlar arasında bir güç ve iktidar savaşı olacaktı. O zaman da evrenin düzeni alt üst olurdu. Oysa milyonlarca yıldır evrende en küçük bir düzensizlik vuku bulmamıştır. Son derece ince bir hesap üzerinde her varlık görevini sürdürmektedir.

سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا (43)

"Allah, çok yüce ve çok büyük olup, onların söylediklerinden uzak ve yücedir." (ayet: 43) Çünkü:

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لاَ تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا (44) "Yedi gök, yer ve onların içinde kim varsa O'nu tespih eder. O'na hamd ederek, tespih etmeyen hiç bir şey yoktur. Fakat, siz onların tespihini anlayamazsınız. Şüphesiz O, yumuşak davranan ve bağışlayandır." (ayet: 44)

Allah'tan başka ilah edinenler, akıllarını kullanmadıkça, doğruyu görmek için gayret sarf etmedikçe Allah onlara yol göstermez. Bu sebeple onlar Kur'an'ı anlayamazlar.

وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لاَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا (45)

"Sen Kur'an okuduğun zaman seninle, ahirete inanmayanların arasına gizli bir perde çekeriz." (ayet: 45)

Kur'an'ın mesajına ancak ahiret endişesi taşıyan kimseler kulak verirler. Böyle bir endişesi olmayan, ahirette başına gelecek felaketleri umursamayan kimseler, Kur'an okunduğu zaman onu canıgönülden dinlemezler. Onu anlamaları mümkün değildir. Kur'an ile onlar arasında gizli bir perde vardır.

وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَّوْا عَلَى أَدْبَارِهِمْ نُفُورًا (46)

"Onu anlarlar diye kalplerine örtüler, kulaklarına da ağırlık koyduk. Kur'an'da Rabbini tek olarak andığın zaman nefretle ardlarına dönerler." (ayet: 46)

Allah tek başına anıldığı zaman kalpleri nefretle çarpan ve nefretle kaçan müşrikler Kur'an'ı nasıl anlayabilirler?

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ إِذْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ نَجْوَى إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلاَّ رَجُلاً مَسْحُورًا (47)

"Biz, onların seni dinlerken ne maksatla dinlediklerini ve gizli konuşmalarında zalimlerin "Siz büyüklenmiş bir adama uyuyorsunuz." dediklerini de çok iyi biliyoruz." (ayet: 47)

Onlar Kur'an'ı anlamak ve üzerinde düşünmek için dinlemiyorlar. Kur'an'ı dinlemekten maksatları, inkar etmek ve tartışmak içindi. Fakat tartışmaları çok basit, verdikleri örnekler ise, ahmakça idi.

انْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلاَ يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلاً (48)

وَقَالُوا أَئِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا أَئِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا (49)

"Sana nasıl örnek verdiklerine bir bak! Bu sebeple onlar sapıtmışlardır. Artık yol da bulamazlar. "Biz kemik ve ufalanmış toprak olduğumuz zaman, yeni bir yaratılışla mı diriltileceğiz? derler." (ayet: 48-49)

İlk yaratılışlarının nasıl olduğunu hiç düşünmeden, aptalca bir soruyla kendilerini haklı çıkarmaya çalışırlar. Allah'ın tek ilah ve mutlak otorite sahibi olduğu gerçeğinden habersizdirler. Onlar, Allah'ı hakkıyla tanımadıkları için, hakkıyla iman da edemezler.

50 - 58 : YENİDEN DİRİLİŞ VE AZAP

Allahu Teala, ölümden sonraki yeniden diriliş gerçeğini basit bir örnekle "Kemik ve toprak olduktan sonra mı yeniden diriltileceğiz?" diyerek, inkara yeltenen müşriklere şu cevabı veriyor:

قُلْ كُونُوا حِجَارَةً اَوْ حَدِيدًا (50) اَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ مَنْ يُعِيدُنَا قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَسَيُنْغِضُونَ اِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَى هُوَ قُلْ عَسَى اَنْ يَكُونَ قَرِيبًا (51)

"De ki: "İster taş olun, ister demir! İsterse kalplerinizde tasavvur ettiğiniz hayal ötesi bir yaratık olun! " diyecekler ki:

-Bizi tekrar kim diriltecek?" De ki:

-Sizi ilk defa yaratan!" Bunun üzerine sana başlarını sallayarak:

-O, ne zaman olacak?" diyecekler. De ki:

-Yakın olsa gerek!" (ayet: 50- 51)

Siz inkar etseniz de o gerçekleşecektir. Gerçekleştiği zaman şimdi tartıştığınız ve inkar ettiğiniz gibi böyle rahat olamayacaksınız.

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَظُنُّونَ اِنْ لَبِثْتُمْ اِلاَّ قَلِيلاً (52)

"Sizi çağırdığı gün, O'na hamd ederek çağrısına koşarsınız. Ve dünyada az bir zaman kaldığınızı zannedersiniz." (ayet: 52) Üstünüzden asırlar geçse de o gün geldiği zaman hepsi bir an gibi çabuk geçivermiş olur. O zaman Allah'a hamd etmeye başlarsınız. Fakat bu dünyada yaptıklarınızın cezasını engelleyemez. Çünkü orada gerçeği kabul etmenin bir faydası yoktur. kabul etseniz de etmeseniz de o gerçek sizi çepeçevre kuşatacaktır.

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ اِنَّ الشَّيْطَانَ يَنزَغُ بَيْنَهُمْ اِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا (53)

"Kullarıma, en güzel şekilde konuşmalarını söyle! Sonra şeytan aralarını bozar. Çünkü şeytan, insanın amansız, apaçık bir düşmanıdır." (ayet: 53)

Müşriklerle mü'minlerin yaptıkları tartışmalarda, müşriklerin kaba ve anlayışsız tavırları karşısında mü'minler de zaman zaman hataya düşüyorlar veya kırıcı sözler söyleyebiliyorlardı. Bu durum mü'minlerin kendi aralarında bile zaman zaman sorun oluyordu. Tebliğde metot ne olmalı, nasıl hareket edilmeliydi? Müşriklerin gerçeği görmesi ve doğrulara inanması için ne yapılmalıydı?

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ اِنْ يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ اَوْ اِنْ يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلاً **(54)**

"Rabbiniz sizi daha iyi bilir. Dilerse size merhamet eder veya dilerse azap eder. Biz seni onlara vekil olarak göndermedik." (ayet: 54)

Nahl Sûresi'nin son ayetlerinde tebliğ metodu ile ilgili bilgi verilmişti. Burada ise, mü'minlerin en güzel şekilde konuşmaları gerektiği hatırlatıldıktan sonra "tevbe edip mü'min olan kimseleri" merhameti ile cennete; "kafir olarak ölenlerin" ise, cehenneme gönderileceği belirtiliyor. Peygambere ve tebliğciye düşen ise, sadece duyurmak ve açıklamaktır. Peygamber insanlara vekil olarak gönderilmemiştir. Bunun içindir ki herkes kendi yaptığından hesaba çekilecektir.

Allah'tan başka ilah olmadığını idrak eden ve Peygamberlerin getirdiği mesaja kulak verip, bu mesajı hayatlarında tatbik eden kimseler Allah'ın rahmetine kavuşabilirler. Ancak Allah, yerde ve gökte olan her şeyi bilir ve onların ne yaptığından haberdardır. Müşriklerin iddia ettikleri gibi Allah'tan başka ilah bulunsaydı, herkesten önce bundan Allah'ın haberi olurdu. Peygamberler göndererek insanlara mesajları ileten Allah, her şeyin en iyisini bilir. Çünkü ilah olmanın gereği; hiç bir eksik yönünün bulunmaması, her şeyin O'na muhtaç olup, O'nun hiç bir şeye muhtaç olmaması ve kudretidir. Peygamberleri de bu bilgi ve kudretiyle derece derece kılmıştır. Onların ilahlıkta hiç bir payları yoktur. Ancak kitap vererek onları şereflendirmiştir.

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ وَآتَيْنَا دَاوُودَ زَبُورًا **(55)**

"Rabbin, göklerde ve yerde olan kimseleri en iyi bilendir. Bazı peygamberleri de diğerlerinden üstün kılmışızdır. Davud'a Zebur verdik." (ayet: 55) Hz. Davut Peygamber örnek olarak veriliyor. O'na Zebur verilmesi ile kendisine böyle bir ayrıcalık gösterilmeyen bir peygamberden üstün tutulduğu bildiriliyor.

Ayetler, tekrar Allah'tan başka bir ilah olmadığı konusunu işlemeğe devam ediyor:

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلاَ يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلاَ تَحْوِيلاً (56)

"De ki: Allah'tan başka ilah olduğunu iddia ettiğiniz kimselere dua edin bakalım,sizin sıkıntınızı ne giderebilirler ne de değiştirebilirler." (ayet: 56)

Allah'tan başka hiç kimsenin yapılan duaya cevap verebilmesi mümkün değildir. Çünkü onlar zaten kendilerine yapılan duayı işitmezler bile. Güç ve buna iktidarları yoktur. Bütün otorite yalnızca Allah'a aittir. Allah'ın gücü karşısında boyun eğmeyecek kimse yoktur. Kendilerine dua edilenler Allah korkusundan tir tir titrerler. Bunun yanında da azaptan kurtulmak için çare ararlar.

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَى رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا (57)

"Onların dua ettikleri de Rablerine daha yakın olmak için vesile ararlar. O'nun rahmetini dilerler, azabından korkarlar. Çünkü Rabbinin azabı korkunçtur." (ayet: 57)

Kendisi yaratılmış olan bir kula; dua ve ibadet etmenin hiç bir yararı yoktur. Böylesi sapık davranışları din haline getiren kimseleri ve toplulukları Allah şiddetle cezalandırır. Allah'tan başka varlıkları ilah edinen toplumlar helak olacaklardır. Her toplumun doğuşu, gelişimi ve batışı mukadderdir. Fakat, müşrik toplumları ahirette de şiddetli bir azap beklemektedir.

وَإِنْ مِنْ قَرْيَةٍ إِلاَّ نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا (58)

"Kıyamet gününden önce helak etmeyeceğimiz veya şiddetli bir azapla cezalandırmayacağımız bir ülke yoktur. Kitapta yazılı olan işte budur." (ayet: 58) Kaderde yazılı olan Allah'ın katındaki hüküm budur.

59- 60: MUCİZE GÖNDERİLMESİNİN SEBEBİ

Allahu Teala, Hz. Muhammed'in peygamber oluşuna kadar tüm peygamberleri, onların kendi katından gönderildiklerini ispatlayıcı mucizeler göndermişti. Fakat, insanlar peygamberlerin gösterdikleri bu

mucizelere genellikle inanmamışlardır. Bu mucizeleri peygamberlerin sihirbazlığı sanarak küfürde kalmışlardır.

Allahu Teala, Hz. Muhammed'e (sav) bu tür mucizeler vermedi. Müşriklerin istemelerine rağmen olağanüstü bir durum meydana gelmedi. Ancak Peygambere "büyülenmiş adam" (İsra: 47) tabirini kullanmaktan kendilerini alamadılar. Allah, niçin mucize göndermediğini şu ayette açıklamıştır:

وَمَا مَنَعَنَا اَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ اِلاَّ اَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ وَآتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوا بِهَا وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ اِلاَّ تَخْوِيفًا **(59)**

"Bizi mucize göndermekten alıkoyan, ancak öncekilerin onları yalanlamış olmalarıdır. Semud kavmine mucize olarak gözleri önündeki deveyi vermiştik. Ama ona zulmettiler. Oysa biz mucizeyi sadece korkutmak için göndririz." (ayet: 59) Semud örneğinde olduğu gibi, mucizeyle kendilerine gelmeleri beklenen toplum azgınlaşıp deveyi kestiler. Zaten Allah'tan korkmayan bir topluma da mucize göndermenin bir gayesi de kalmıyor.

وَاِذْ قُلْنَا لَكَ اِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ اِلاَّ فِتْنَةً لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ وَنُخَوِّفُهُمْ فَمَا يَزِيدُهُمْ اِلاَّ طُغْيَانًا كَبِيرًا **(60)**

"Sana "Rabbin tüm insanları çepeçevre kuşatmıştır" demiştik. Sana gösterdiğimiz rüyayı da ve Kur'an'da lanetlenmiş ağacı da insanlar için bir imtihan yaptık. Onları korkutuyoruz, ancak bu onların büyük taşkınlıklarından başka bir şey artırmıyor." (ayet: 60)

Bu ayette "rüya" kelimesi ile isra olayının kastedildiği ve lanetlenmiş ağacın da cehennemdeki zakkum ağacı olduğu rivayet ediliyor. İbn-i Abbas'tan gelen bir rivayette:

"Allah zakkum ağacını zikrettiği zaman onunla Kureyşlileri korkutmuştu. O zaman Ebu Cehil, "Muhammed'in korkuttuğu bu zakkumun ne olduğunu biliyor musunuz?" diye sordu. Kureyşliler:

-Hayır bilmiyoruz, dediler. Ebu Cehil:

-O hurma ve kaymaktır. Andolsun ki, hurma ve kaymak bulursak zakkumlanacağız, dedi. Bunun üzerine Allah bu ayeti kerime ile Duhan suresi: 43-44. ayeti kerimelerini indirdi."

Bu ayetlerde:

"Zakkum ağacı günahkarların yiyeceğidir. Bu, suyun kaynayışı gibi karınlarında kaynayan erimiş maden gibidir." buyurulmuştur.

61-65: ŞEYTANIN BÜYÜKLENMESİ

Zaman zaman Kur'an'da belirli bir konu işlenirken, yaşanan bir olay incelenirken birden geriye dönülüp, insanın yaratılış hikmeti ile şeytanın isyanının başlama sebebi dile getiriliyor. Bununla, dinleyicinin içinde bulunduğu durumla, geçmişten gelen özel bir ilgi hatırlatılmak isteniyor. Burada da mucizelere inanmayan, Allahtan başka ilah benimseyen ve peygamberin getirdiği mesajlarla eğlenen bir toplum var. Allah, onlara yaratılış hikmetini hatırlatarak, nereden gelip nereye gitmekte olduklarını bildiriyor. Tarih bilinci vererek, farkında olmadan uymakta olduğu şeytanın, aslında kaçınması gereken azılı bir düşman olduğu gösteriliyor.

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلاَئِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا اِلاَّ إِبْلِيسَ قَالَ اَاَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِينًا **(61)** قَالَ أَرَأَيْتَكَ هَذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ لَئِنْ أَخَّرْتَنِي اِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَأَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهُ اِلاَّ قَلِيلاً **(62)**

"Meleklere adem için secde edin! dediğimiz vakit, İblis dışında hepsi secde etti. "Çamurdan yarattığın kimse için mi secde edeyim?" dedi. "Benden üstün kıldığın adam bu mu? dedi. "Eğer, beni kıyamet gününe kadar ertelersen, çok azı hariç onun soyunu emir ve kumandam altına alacağım!" (ayet: 61-62)

Ayette geçen "ehtenikenne" kelimesi "boynuna yular takıp çekeceğim" anlamına da gelir.

قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَاِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاؤُكُمْ جَزَاءً مَوْفُورًا **(63)**

"Allah:

-Defol, onlardan kim sana tabi olursa, sizin cezanız cehennemdir. Eksiksiz ve tam bir ceza!"(ayet: 63)

Allah, şeytanın insana meydan okumasına karşılık olarak, hem insana hem de ona cehennemi hatırlatıyor ve kendisine uyacak insanla-

rı da cehenneme dolduracağını açıklıyor. Fakat şunu da ortaya koyuyor ki şeytan ne yaparsa yapsın, insan üzerinde hükümran değildir. Allah'a bağlı olan kullara hiç bir zarar veremez.

وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكْهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعِدْهُمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلاَّ غُرُورًا **(64)**

"İnsanlardan gücünün yettiklerini sesinle titret! Atlı ve yayalarınla onların üzerine yürü! Onların mallarına ve evlatlarına ortak ol, onlara vaatte bulun! Şeytan onlara aldatmadan başka ne vaad edebilir?"(ayet: 64)

Şeytan, insanı aldatarak onun malına ve evlatlarına nasıl ortak olur?

Şeytan insanı haram olarak mal elde etmeye sürükler. Faiz, haksız kazanç, gasp, zulüm ve bütün haram yollarla elde edilen malda şeytanın bir payı vardır. Çocuklarına ortak olması ise insanı zinaya sürüklemesi veya çocukları vasıtasıyla yoldan saptırmasıdır. İnsan, bazen çoluk çocuğumun geleceği diyerek başkalarının hakkını gasp eder ve Allah için harcaması gereken parayı, Allah yolunda kullanması gereken imkanları, kendisi cehennemin yolunu tutarken, arkasından gelecek olan çocuklarına saklar.

Putlar için ayrılan miktar ve putlara kesilen kurbanlar da tabii ki şeytanın işine yaramaktadır. Putlara adanan çocuklar, batıl inançlarla diri diri toprağa gömülen kızcağızlar da şeytanın insan üzerindeki oynadığı oyunlardandır. Allah, şeytana imtihan için süre vermiştir. İnsanı da şeytana uymaması için uyarmıştır. Çünkü şeytanın Allah'ın kulları üzerinde bir gücü yoktur.

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَى بِرَبِّكَ وَكِيلاً **(65)**

"Şüphesiz kullarımın üzerinde senin bir gücün yoktur. Vekil olarak Rabbin yeter." (ayet: 65)

Yeter ki sen, Rabbine bağlan, Rabbine bağlanan kimseye şeytan ne yapabilir? Ama, ya Rabbine bağlanmayana... İşte o zaman Allah onları kendi hallerine bırakır.

66-72: KARA VE DENİZDEN ÖRNEKLER

رَبُّكُمْ الَّذِي يُزْجِي لَكُمُ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا **(66)**

"Denizde nimetini arayasınız diye gemileri sizin için sevk ve idare eden Rabbinizdir. Çünkü O, size çok merhamet eder." (ayet: 66)

Bu ayet, bir anda insanı deniz ve Allah'ın rahmeti ile karşı karşıya getiriyor. insanın karadaki serüveni bir anda kesilerek belki de kafasındaki saplantılardan sıyırıp onun düşünce mekanizmasını harekete geçirmek için böyle bir konu değişikliği yapılıyor. Şimdi çöl hayatını ve puta tapan müşrikleri, onların kuru iddialarını ve peygamberle mücadelelerini unutun. Onları alın ve deniz yolculuğuna çıkarın.

وَإِذَا مَسَّكُمْ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلاَّ إِيَّاهُ فَلَمَّا نَجَّاكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا **(67)**

"Denizde başınıza bir felaket gelse O'ndan başka dua ettikleriniz kaybolur. Fakat sizi kurtarıp, karaya çıkarınca hemen yüz çevirirsiniz. Zaten insan çok nankördür." (ayet: 67)

Zaten tüm inkarcılık ve tarih boyu mücadele bu nankörlüğün bir sonucu değil mi? Denizde hatırladığı ve sadece kendisine yöneldiği tek ilah, karaya çıkınca unutuluyor ve eski putlar önünde yeniden saygı duruşuna geçiliyor. Sanki denizdeki felaketi onlar önlemiş gibi. Oysa denizde bu putlar insanların akıllarına bile gelmiyordu. Orada, o zor anda yalnızca Allah'ı hatırlıyorlardı. Fakat iş düzelince, korkular geçince sapıklık devam eder. Oysa denizde kendisine dua ettikleri ve dalgaları yumuşatan Allah, karada da, inkarlarına ceza olarak, yerin dibine geçirebilir, bir kasırga göndererek ülkelerinin altını üstüne geçirebilir. Ama bunları hiç düşünmezler.

أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لاَ تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلاً **(68)**

"Kara tarafında da sizi batırmayacağından veya üzerinize taşlar yağdıran bir kasırga göndermeyeceğinden güvende misiniz? O zaman bir koruyucu da bulamazsınız." (ayet: 68)

Allah sizi Karun gibi yerin dibine geçirirse ve Lut halkının başına yağdırdığı taşlarla cezalandırırsa, siz o zaman kime yalvaracaksınız? Kime bağlanacaksınız ve sizi kim kurtaracak?

أَمْ أَمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَى فَيُرْسِلَ عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِنَ الرِّيحِ فَيُغْرِقَكُمْ بِمَا كَفَرْتُمْ ثُمَّ لاَ تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا (69)

"Yoksa sizi, bir başka sefer için denize döndürdüğümüzde, üzerinize kırıp geçiren bir fırtına gönderip, nankörlük ettiğiniz için sizi suda boğmayacağından güvencede misiniz? Sonra bizden, sizin intikamınızı alacak birini de bulamazsınız." (ayet: 69)

Yine denize döndüğünüz ve aynı fırtınalı bir günle karşılaştığınız zaman, öncekinde olduğu gibi karadaki putlarınızı unutup, Allah'a yalvarmaya başlayacaksınız. Fakat, bu sefer Allah sizin ciddiyetinize inanmayacağı için imdadınıza yetişmezse haliniz nice olur? Sizi Allah'ın gemileri alabora eden, yelkenlerini kırıp, direklerini başlarına yıkan kasırgadan hangi putunuz kurtarabilir? Hangi ilahınız, Allah'ın başınıza getirdiği felaketin intikamını alabilir? Onlar, esip savuran rüzgarın önünde kendilerini bile koruyamazlar. Her biri bir dağın başına fırlatılıp atılır.

Öyleyse aklınızı başınıza toplayın. Allah'ın size verdiği şerefe layık olun. Şeytanın peşinden giderek kendinizi rezil etmeyin. Allah'tan başkasına kulluk etmeyin. Çünkü O'ndan başka ilah yoktur ve yalnızca O'na hesap vereceksiniz.

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلاً (70) يَوْمَ نَدْعُو كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ فَمَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ فَأُولَئِكَ يَقْرَءُونَ كِتَابَهُمْ وَلاَ يُظْلَمُونَ فَتِيلاً (71) وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أَعْمَى فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ أَعْمَى وَأَضَلُّ سَبِيلاً (72)

"Andolsun ki Ademoğullarını şereflendirdik. Onları karada ve denizde taşıdık. Onları temiz rızklarla rızıklandırdık. Yarattığımız şeylerin çoğuna onları üstün kıldık. Bütün insanları, liderleriyle birlikte çağırdığımız gün, kimin kitabı sağından verilirse, işte onlar kitaplarını okurlar ve onlara en küçük bir haksızlık yapılmaz.

Her kim dünyada kör olursa, o ahirette de kördür ve daha da şaşkındır." (ayet: 70-72)

Burada kör, gerçekleri görmeyen, kitabı okumayan ve Allah'ın gösterdiği kılavuzu izlemeyen kimseler için kullanılmıştır. Bunlar

ahirette de dünyadaki şaşkınlıklarıyla diriltilecekler, cehennem azabını görünce, şaşkınlık ve dehşetleri bir kat daha artacaktır.

73-75: PEYGAMBER VE SAPMA NOKTASI

Müşrikler, Hz. Muhammed'i sürekli baskı altında tutuyorlardı. Allah'ın kendisine vahyettiği Kur'an'a aykırı bir şeyler yapmasını ondan istiyorlardı. Bazen geliyorlar; "Sen bizim ilahlarımıza dokunma, biz de senin ilahına ara sıra ibadet edelim." diyorlardı. Bazan, Allah'ın dinini kabul edebileceklerini, fakat, bazı emir ve yasakların kendilerine uygulanmamasını istiyorlardı. Toplumunun müslüman olmasını canı gönülden isteyen peygamber, onları kazanabilmek için bazı tavizler vermeyi içinden geçiriyordu. İşte bu sırada belli ayetler inerek Allah'ın vahyinden taviz vermemesi gerektiğini ona hatırlatıyor, ihtar ediyor. Eğer böyle bir hata yapıp, müşriklerin dostluğunu kazanayım diyerek, vahyin bildirilerinin dışına çıkacak olursa hem dünyada hem de ahirette bir dost ve yardımcısı olmayacağını gayet sert bir üslupla açıklıyordu!

وَاِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنْ الَّذِي اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ لِتَفْتَرِي عَلَيْنَا غَيْرَهُ وَإِذًا لَاتَّخَذُوكَ خَلِيلاً **(73)** وَلَوْلاَ اَنْ ثَبَّتْنَاكَ لَقَدْ كِدْتَ تَرْكَنُ اِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلاً **(74)** إِذًا لَأَذَقْنَاكَ ضِعْفَ الْحَيَاةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لاَ تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا **(75)**

"Sana vahyettiğimizden başka bir şeyi bizim hakkımızda uydurarak neredeyse seni fitneye düşüreceklerdi. İşte o zaman seni dost edineceklerdi. Eğer seni sağlam tutmamış olsaydık, az da olsa onlara meyledecektin. O zaman ise, sana hayatında ve ölümünde azabı kat kat tattırırdık. Hem de sonra bize karşı bir yardımcı da bulamazdın." (ayet: 73-75)

76 - 80: PEYGAMBERLERİN SÜNNETİ

Allah'ın, kendilerine resul gönderdiği toplumlar, elçilere nasıl davranmışlarsa, Allah da onlara bu davranışlarına uygun olarak en güzel hükmü verir. Pek çok topluluk kendileri için gönderilen peygamberi ülkelerinden kovmuş, Allah da onların sonunu getirmiştir. Çünkü Allah'ın mesajını kendilerine bildiren elçiye yapılan hakaret, Allah'a itaatsizliktir. Allah'ı tanımamaktır. Allah'ın yasasında bunun karşılığı helaktir.

وَاِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِزُّونَكَ مِنَ الْاَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا وَاِذًا لاَ يَلْبَثُونَ خِلَافَكَ اِلاَّ قَلِيلاً (76) سُنَّةَ مَنْ قَدْ اَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا وَلاَ تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلاً (77)

"Neredeyse seni yurdundan çıkarmak için zorlayacaklardı. Öyle yaparlarsa, onlar senin ardından çok az bir zaman kalabilirlerdi. Bu, senden önce gönderdiğimiz peygamberlerin sünnetidir. Bizim sünnetimizde bir değişiklik bulamazsın."(ayet: 76-77)

سُنَّة "Sünnet" kelimesi burada "uygulanan hüküm" anlamındadır. Allah'ın peygamberler için koyduğu yasalardır. Peygamberlerin tebliğine halk, arkasını döner, peygambere isyan eder ve yurdundan çıkarırsa, Allah o toplumu orada fazla tutmaz ve onlara hayat hakkı tanımaz. Peygamberinin intikamını alır.

Nitekim Mekke halkı, peygamberini yurdundan kovmuş, Allah Teala da onların elebaşılarının çoğunu, Bedir savaşında helak etmiştir. Ebu Cehil ve Ebu Lehep, peygamberin Mekke'den çıkarılmasından sonra burada çok az yaşadılar. Ebu Cehil savaşta öldürüldü. Ebu Lehep de yatakta geberdi.

Peygamberler hakkındaki Allah'ın yasası hatırlatılıyor. Hz. Muhammed'in hayat yurdundan çıkarılacağının da psikolojik hazırlık dönemi başlatılıyor. Allah Teala, bir kez daha gece namazının önemini ve Peygambere mahsus farziyetini dile getiriyor.

أَقِمْ الصَّلَاةَ لِدُلُوكِ الشَّمْسِ اِلَى غَسَقِ اللَّيْلِ وَقُرْآنَ الْفَجْرِ اِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا (78)

"Güneşin batıya yönelmesinden, gece karanlığı bastırıncaya kadar namazı ve fecr okumasını da yerine getir. Çünkü fecir okumasının şahitleri vardır." (ayet: 78)

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَى اَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا (79)

"Geceleyin uykudan uyanınca da senin için nafile olan namazı kıl! Umulur ki Rabbin seni övgüye layık bir mevkiye yükseltir." (ayet: 79)

Peygamberin kıldığı teheccüt namazının, onun hakkında "farz" olduğu şeklinde görüşler yaygınsa da İbn-i Kesir'in bildirdiğine göre,

Mücahit ve Ahmet b. Hanbel'in nazarında nafiledir. Yani fazilet artırıcı bir namazdır.

مَقَامًا مَحْمُودًا "Makam-ı Mahmut" müjdesi, bir sonraki ayette de yer aldığı gibi Medine'ye hicret ile başlayacak büyük bir medeniyetin ve kıyamete kadar sürecek örnek ve unutulmaz önderin daima övülecek, şerefli bir saygınlığına işarettir. Kadrinin Mekke'de bilinmediği Rasul'e, Medineliler bağrını açmış ve O'nu baş tacı etmişti. Medine'de kurulan İslam devleti, Hz. Peygamberin hayatında bütün Arap yarımadasını kuşatmıştı. İnsanlar Allah'ın dinine kitleler halinde akın etmiş, muzaffer komutan ve büyük lider Muhammed'i (s.a.v.) saygıyla selamlamışlardı. İşte bu, Makam-ı Mahmud idi. Allah, onun tüm günahlarını bağışladığını gelecekte de bir günah işlese bile bunun da bağışlandığını kendisine bildirmiş ve onu cennetle müjdelemişti. İşte, Makam-ı Mahmud buydu. Bundan başka Makam-ı Mahmud'u aramanın ve Kur'an'a dayanmayan yorumların insanı hataya düşürebileceği kanısındayız.

وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا **(80)**

"De ki: "Rabbim, beni girdireceğin yere hoşnutluk ve esenlikle girdir. Çıkaracağın yerden hoşnutlukla çıkar ve bana katından yardımcı bir kuvvet ver." (ayet: 80)

Hz. Muhammed'in çıkarılacağı yer Mekke idi. Girdirileceği yer Medine idi. Destekleyici kuvvet ve yardımcıları "Ensar" idi. Ayetin tefsirinde Hasan el-Basri böyle açıkladığı gibi, İmam Ahmed, Taberi ve İbn-i Abbas da bu şekilde tefsir etmişlerdir.(1)

81-87: BAZI GERÇEKLER

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا **(81)**

"Deki, Hak geldi, batıl yıkıldı. Zaten batıl yıkılmaya mahkumdur." (ayet: 81)

Allah, gerçeği Kur'an'la ortaya koymuştur. Bu gerçek, batılın karanlığını gideren bir ışıktır. Batıl, alaşağı olmalıdır. Buna mahkumdur. Çünkü batıllar asılsızdır, köksüzdür. Hak, Kur'an'dır, O, rahmettir, şifadır.

وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ وَلاَ يَزِيدُ الظَّالِمِينَ اِلاَّ خَسَارًا **(82)**

"Kur'an'dan mü'minler için şifa ve rahmeti indiriyoruz. Zalimlere de hüsrandan başka bir şeyi artırmaz." (ayet: 82)

Kur'an mü'minler için şifa kaynağıdır. Rahmetin ta kendisidir. Mü'minler O'na uyarak sıkıntılarından ve dertlerinden kurtulurlar. Çünkü o mü'minler için rehberdir. O'nun rehberliğini benimseyen mü'minler rahmete ulaşır. Onu reddeden ve ona sırtını çeviren kafirler de cehennemlik olurlar. O'nu inkar ettikleri için bu hüsranı hak etmişlerdir.

وَاِذَا اَنْعَمْنَا عَلَى الْاِنْسَانِ اَعْرَضَ وَنَأَى بِجَانِبِهِ وَاِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَئُوسًا **(83)** قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَى شَاكِلَتِهِ فَرَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ اَهْدَى سَبِيلاً **(84)**

"İnsana bir nimet verdiğimiz zaman yüz çevirir ve yan çizer. Başına bir bela gelince de ümitsizliğe düşer.

De ki: "Herkes aldığı şekle göre hareket eder. Hanginizin en doğru yolda olduğunu Rabbiniz daha iyi bilir." (ayet: 83-84)

شَاكِلَة "Şâkilet" kelimesini "aldığı şekle göre" diye çevirdik. Yani,"Herkes, tuttuğu yolu, gidişatı ve belirlediği ilkeleri, inançları doğrultusunda hareket eder." denilmek istendiği kanaatindeyiz. Herkes kendini doğru yol üzerinde zanneder ama, kimin doğru yolda olduğunu Allah herkesten daha iyi bilir.

وَيَسْأَلُونَكَ عَنْ الرُّوحِ قُلْ الرُّوحُ مِنْ اَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ اِلاَّ قَلِيلاً **(85)**

"Sana ruhtan soruyorlar. De ki: 'Ruh, Rabbimin emrindendir. Onun hakkında size çok az bilgi verilmiştir." (ayet: 85)

"Ruh" kelimesi, hem bildiğimiz anlamda ruh'u; hem de vahiy getiren Cebrail'i işaret eder. Cebrail'in getirdiği vahye de 'ruh' adı verilir. Bizim, her üçü hakkında da bilgimiz sınırlıdır. O, Rabbimizin emrindendir, der, işin ayrıntısı ile tartışmayı gereksiz buluruz.

وَلَئِنْ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِي اَوْحَيْنَا اِلَيْكَ ثُمَّ لاَ تَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلاً (86)

"Eğer dileseydik, sana vahyettiğimizi elbette giderirdik. Sonra sen kendine, bize karşı bir vekil de bulamazdın." (ayet: 86)

Mahiyetini tam kavrayamadığımız vahiy gerçeğini, Allah, bizlere peygamberleri aracılığıyla bildirmiştir. Bunu da bize acıdığı için merhameti dolayısıyla, elçileri aracılığıyla böyle yapmıştır. İnsanlar Allah'ın bu vahiyle yollarını bulur ve iki dünyada da saadete ulaşırlar. Adaleti sağlamak için; fitneden fesattan kurtulmak için, kötülükleri etkisiz hale getirmek için, vahye tabi olmak gerekir. Huzurda vahye uymakla sağlanabilir. Bundan dolayıdır ki Hz. Muhammed'e indirilen vahiy, tüm insanlığa yapılmış bir iyiliktir. Kaldı ki Allah dileseydi, Hz. Muhammed'e vahyi indirmez. O da, diğer insanlar da Allah'a karşı bir dayanak ve yardımcı bulamazlardı. Vahyin Muhammed'e indirilmesi insanlar için bir rahmettir:

اِلاَّ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ اِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا (87)

"Ancak, Rabbinden bir rahmettir. Onun üzerindeki ikramı çok büyüktür." (ayet: 87)

Vahye muhatap olmak, onu insanlara duyurmak, böyle bir şerefi taşımak, Muhammed (A.S.) için ne yüce bir rahmet ve fazilettir; Ne muhteşem bir görev sorumluluktur. Selam ve salat, ona ve ashabına, ona uyanlara olsun.

88-89: EŞSİZ KİTAP

Vahiy, bir gerçektir. Bunu dile getiren ayetleri bir gerçektir. Bundan sonra onun kitap biçimine sokulması, insanların gözleri önüne serilmesi ne ilginç bir gelişmedir. Bu kitabın bir benzerini yapmak beşer için mümkün değildir.

قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لاَ يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا (88)

"De ki: "İnsanlar ve cinler, bu Kur'an'ın bir benzerini yapmak için bir araya gelseler; birbirlerine arka çıksalar bile, onun bir benzerini yapamazlar." (ayet: 88)

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلاَّ كُفُورًا **(89)**

"Bu Kur'an'da insanlar için her türlü örneği açıkladık, fakat, insanların çoğu küfürde direndi." (ayet: 89)

Kur'an, hiç kimsenin bir benzerini yapamayacağı eşsiz bir kitaptır. Onun bu özelliği inkarcılara meydan okunarak dile getirilmektedir. Bu gerçek, on beş asır öncesine aittir. O günden bu güne Kur'an denginde bir başka kitabın varlığına şahit olamadık, dengi de üstüne de yoktur, olmayacaktır. Bu gerçeğe rağmen insanların çoğu küfürde ısrar etmektedirler. Oysa kitapta her türlü örnek,onların doğru yolu görmesi için açık açık ortaya konmuştur.

90-96: NASIL BİR PEYGAMBER?

Vahyi inkarın temelinde peygamberin bir insan olması geliyordu. Kendilerine gelmeyen bir melek, başka bir insana nasıl gelebiliyor; O'na Allah'ın mesajlarını getirebiliyordu? Kendilerinden hiç bir farkı olmayan, sıradan bir insan bir gün kalkıyor, "Ben Allah'ın elçisiyim, Allah'tan mesajlar alıyorum, beni dinleyin ve bana uyun ki kurtuluşa eresiniz." diyordu. Oysa onların beklentileri çok farklı idi. Onlar, mesajın içeriği ile değil, elçinin özellikleri ile ilgileniyorlardı. Tek ilah gerçeğine akılları bir türlü yatmayan müşrikler, elçiyi de ilahi vasıflara sahip olarak görmek istiyorlardı. İlahi vasıflara sahip olmalıydı ki onun gerçekten Allah'tan mesaj getirdiğine inanabilsinler. Aslında bekledikleri mucizeleri Allah onlara elçisinin eliyle gösterse bile inanacakları meçhuldü. O zaman da "Bu bir sihirbaz' diyeceklerdi. Nitekim, Hz. Musa'ya öyle dememişler miydi? Fakat, insanlar olağanüstü olaylar görmeye bayılır; gördüklerine inanamasalar bile.. Bakın, Mekke müşriklerinin Hz. Muhammed'den beklentileri neler?

وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَنْبُوعًا (90) أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْأَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا (91)

"Yerden bize bir pınar fışkırtmadıkça asla sana inanmayacağız, demişlerdi veya senin hurma bahçen ya da üzüm bağın olmadıkça ve de aralarından ırmaklar fışkırtmadıkça!" (ayet: 90- 91)

Sanki Peygamber, peygamber değil, Alaaddinin sihirli lambasının devi... "Dile benden ne dilersen" diyen. İstekler, bağla, bahçeyle ve pınarla da bitmiyor.

أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا أَوْ تَأْتِيَ بِاللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ قَبِيلًا (92)

"Yahut iddia ettiğin gibi göğü üzerimize parça parça düşürmeli ya da karşımıza Allah'ı ve melekleri getirmelisin." (ayet: 92)

Müşrikler, ya belalarının verilmesini ya da karşılarına Allah'ın ve meleklerin dikilmesini istiyorlar. Ne kadar düşüncesiz ve aşağılık istekler. Başlarına bela gelse, onun altından nasıl kalkıp da inanacaklar veya nasıl bir utanmazlıkla Allah'ı kendi huzurlarına bekliyorlar? Ne kendi hadlerini biliyorlar; ne de evrenin uçsuz bucaksız büyüklüğü i-

çinde bir nokta değerinde bile kalmayan acizliklerini. Bunun için iman etmelerinin şartı olarak Allah'ı bekliyorlar. Sanki Allah'ın onların imanına ihtiyacı varmış gibi. Allah dilese onlar, inkar etmeye vakit bile bulamazlardı. Fakat Allah bir imtihan takdir etmiştir ve bu sebeple onlara akıl vermiştir ve onları denemektedir. Ama onlar, akıllarını kullanıp, elçinin getirdiği mesajın içeriği ile uğraşacaklarına elçinin boyu posu ile uğraşıyorlar. Allah'ın verdiği can ile Allah'ın elçisine meydan okuyorlar.

اَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِنْ زُخْرُفٍ اَوْ تَرْقَى فِي السَّمَاءِ وَلَنْ نُؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ حَتَّى تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَقْرَؤُه قُلْ سُبْحَانَ رَبِّي هَلْ كُنْتُ اِلاَّ بَشَرًا رَسُولاً **(93)**

"Veya altından bir evin olmalı ya da göğe yükselmelisin oradan bize okuyacağımız bir kitap getirmedikçe yine de sana inanmayacağız." De ki:

-Rabbimi tenzih ederim, ben elçi olan bir insandan başka bir şey miyim?"(ayet: 93)

Allah'ın elçisi ne kadar güzel bir cevap veriyor. "Ben, insan olmadığımı, ilahi güçlere sahip olduğumu iddia etmiyorum ki, ben sizin gibi insanım ama Allah beni, size elçi olarak gönderdi, görevlendirdi." İnsanlar, bu açıklamaları yetersiz buluyor, ona inanmalarına peygamberin bir insan olması engel oluyor. Çünkü onlar kendilerinden olan bir elçiyi hayal edemiyorlar.

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ يُؤْمِنُوا اِذْ جَاءَهُمْ الْهُدَى اِلاَّ اَنْ قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولاً **(94)**

"İnsanlara kılavuz geldiği halde, onların inanmasına "Allah elçi olarak bir insan mı gönderdi?" demeleri engel olmaktadır."(ayet: 94)

Yeryüzünde yaşayan canlı, insan olduğu için, Allah onlara kendi dillerini konuşan, aralarında yaşayan ve kendi emirlerini örnek göstererek uygulayacak olan bir insanı peygamber seçiyor. Yoksa, insanların"Ey Rabbimiz, sen bunları bize emrediyorsun, ama biz bunları elçi olarak gönderdiğin melekler gibi yerine getiremeyiz. Çünkü onlar melektir. Onların yaptıkları gibi yapmamız mümkün değildir" Demeleri kaçınılmazdır.

قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا (95)

"De ki:"Eğer yeryüzünde yürüyen ve nimetlerinden istifade eden melekler olsaydı; biz onlara elçi olarak gökten bir melek indirirdik." (ayet: 95)

Düşünen anlar. Elçinin görevi zorla iman ettirmek değildir. Hesapları görecek olan Allah'tır. Herkes kendi hesabından sorumludur.

قُلْ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا (96)

"De ki:"Benimle sizin aranızda şahit olarak Allah yeter. O kullarından haberdardır." (ayet: 96)

97 - 100: İNKARCILAR VE AZAP

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِي وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى وُجُوهِهِمْ عُمْيًا وَبُكْمًا وَصُمًّا مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا (97)

"Allah kimlere yol gösterirse, onlar doğru yola erişmiştir. Kimleri de sapıklıkta bırakırsa onlar için de Allah'tan başka bir veli bulamazsın. Onları Kıyamet günü kör, dilsiz ve sağır olarak yüzü yere kapalı haşrederiz. Varacakları yer cehennemdir. Ateşi azaldıkça onun alevini artıracağız." (ayet: 97)

Allah kimleri sapıklıkta kalmaya mahkum eder?

Niçin?

ذَلِكَ جَزَاؤُهُمْ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا أَئِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا أَئِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا (98)

"Bu, ayetlerimizi inkar etmeleri ve "Kemik haline gelip, ufalanıp toprak olduktan sonra yeni bir yaratılışla tekrar mı diriltileceğiz?" demeleri sebebiyle onların cezasıdır." (ayet: 98)

Dünyada, Allah'ın ayetlerini tanımamaları, reddetmeleri ve büyüklük taslamaları onlara ahirette hüsran getirecektir. Onlar, ahiret hayatını, yeniden dirilişi inkar ederler. Bu inkar, körlük ve sağırlıktan başka bir şey değildir. Dünyada basiretlerini yitirip, gerçeklere karşı kör, sağır ve dilsiz olanlar, ahirette de bu halleri üzere haşredileceklerdir.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلاً لاَ رَيْبَ فِيهِ فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلاَّ كُفُورًا **(99)**

"Gökleri ve yeri yaratan Allah'ın, onların benzerlerini de yaratmaya ve onlara hiç şüphesiz bir ecel tayin etmeye gücünün yettiğini görmüyorlar mı? Buna rağmen zalimler yine de küfürde direnmektedirler." (ayet: 99)

Küfürde ayak diremek zulümden başka bir şey değildir. Zulüm haksızlık ve gasptır. İnkarcıların bu özelliği cimrilik olarak da ortaya çıkar. İşte onların bu özelliğine bakınız. Ayette nasıl dile getiriliyor?

قُلْ لَوْ أَنْتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا لَأَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا **(100)**

"De ki: Rabbimin rahmet hazinelerine sahip olsaydınız, yine de harcamaktan korkardınız. Gerçekte insan çok cimridir." (ayet: 100)

101 - 104: Hz. MUSA VE FİRAVUN

İnsanın nankörlüğü dile getirildikten sonra, buna bir örnek olarak Firavun ve İsrail oğullarının durumu hatırlatılmaktadır. Hz. Musa'nın tebliği ve Firavun'a uyarısı şöyle dile getiriliyor:

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَاسْأَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَامُوسَى مَسْحُورًا **(101)**

"Andolsun ki Musa'ya apaçık dokuz ayet verdik. İsrail oğullarına sor! Musa onlara geldiğinde Firavun kendisine: "Ey Musa, ben senin kesinlikle büyülenmiş olduğunu zannediyorum." demişti." (ayet: 101) Firavun, Hz. Musa hakkında bu kanıya nasıl varmıştı? Herhangi bir dayanağı var mıydı? Elbette hayır. Apaçık ayetleri ve mucizeleri gör-

mesine rağmen zalimliği yüzünden onlara inanmamıştı. Büyüklük taslıyor ve iktidarını başkasına devretmek istemiyordu.

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا اَنْزَلَ هَؤُلاَءِ اِلاَّ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ بَصَائِرَ وَاِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا فِرْعَوْنُ مَثْبُورًا (102)

"Musa ona: "Elbette bunları deliller olarak göklerin ve yerin Rabbinden başkasının indirmediğini bilirsin. Ben de kesinlikle senin mahvolacağını zannediyorum ey Firavun! dedi." (ayet: 102)

Firavun böyle bir cevabı çok ağır bir hakaret olarak aldı. Bu sebeple Hz. Musa ve kavmini ülkeden çıkarmak istedi. Allah da Firavun'a ve yandaşlarına hak ettikleri cezayı verdi.

فَاَرَادَ اَنْ يَسْتَفِزَّهُمْ مِنَ الْاَرْضِ فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ جَمِيعًا (103)

"Firavun onları ülkeden çıkarmak istedi. Biz de onu yanındakilerin hepsini suda boğduk." (ayet:103)

Allah, zorba ve zalim Firavun ile etrafını helak etti. Hz. Musa'nın kavmine de bir ülke bahşetti. Allah zulme uğramış insanlara, toplumlara lütuflarda bulunur ve onlara, diledikleri taktirde bir çok imkanlar ve iktidar nimeti verir. İsrail oğulları Hz. Musa'ya uydukları müddetçe Allah onlara bir çok bağışta bulundu ve onları kıyamet günü ile de uyardı.

وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ اسْكُنُوا الْأَرْضَ فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا (104)

"İsrail oğullarına: "Ülkede oturun, ahiret vaadi geldiği zaman hepinizi bir araya getireceğiz. dedik." (ayet: 104)

Kıyamet günü iman edeniyle, inkarcısıyla, tüm insanlar bir araya toplanacaktır. Suçlu suçsuz ayrılacaktır. Büyülenmiş olanla, büyüklük taslayan ve mahvolanla, kurtuluşa eren o gün belli olacaktır.

105 - 111: KUR'AN, MÜ'MİN VE ALLAH

Sûre'nin son ayetlerinde, sure boyunca devam eden uluhiyet/ilahlık konusunda, Kur'an'ın bu konudaki belirleyici rolü dile getirilerek, önceki kitap sahiplerinin örnek davranışı vurgulanmıştır. Yine

peygamberlere bazı önemli öğütler verilerek, Allah'ın yüceliği de bir kez daha vurgulanmıştır.

وَبِالْحَقِّ اَنْزَلْنَا هُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ اِلاَّ مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا **(105)**

"Hakkı indirdik. O da hak olarak indi. Seni de ancak müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik." (ayet: 105)

Hakkı, Kur'an'ı indirdik. Çünkü Kur'an doğruyu gösterir, gerçeğe ve hakka yöneltir insanı. Kur'an şaşmaz bir pusuladır. Peygamber ise, insanlara bu pusula ile yön gösterir. Bir taraftan sevinilecek ve mutlu olunacak bir diyarı müjdeler. Diğer taraftan kaçılması, korkulması gereken ateş ve azap diyarına yaklaşmamaları için insanı uyarır. Peygamber, Kur'an pusulasını, bu pusulayı gemi seyr halindeyken kullanan kaptan gibi, zaman denizinde hayat gemisi ile seyreden insanlık için, bu gemide, yani hayatın akışı içerisinde kullanır. Allah, vahyini Hz. Muhammed'e (sav) bir anda değil, yaşanan gelişmelere göre parça parça indirmiştir.

وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مُكْثٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلاً **(106)**

"Kur'an'ı, insanlara dura dura okuyasın diye kısım kısım indirdik. O'nu yavaş yavaş indirdik." (ayet: 106)

Allah, Kur'an'ı indirmekte aceleci davranmıyor. İnsanların, O'nu içine sindire sindire, yaşadıkları olaylara pratik çözüm önerilerini test ede ede görmeleri ve önemsemelerini sağlıyor.

قُلْ آمِنُوا بِهِ اَوْ لاَ تُؤْمِنُوا اِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ اِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ سُجَّدًا **(107)** وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا اِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولاً **(108)** وَيَخِرُّونَ لِلْأَذْقَانِ يَبْكُونَ وَيَزِيدُهُمْ خُشُوعًا **(109)**

"De ki: İster iman edin; ister iman etmeyin. Daha önce kendilerine ilim verilenlere o okunduğu zaman ağız üstü secdeye kapanırlar. Ve şöyle derler: "Rabbimiz sen her türlü eksiklikten uzaksın, Eğer Rabbimiz bir söz verdiyse o elbette yerine gelecektir. Ağlayarak artan bir huşu içinde yüzüstü secdeye kapanırlar." (ayet:107 - 109)

Allah'ın vahyine inkarcı tavırla karşı koyanlar yanında, O'na içtenlikle saygı duyan, ilim sahibi olduğu için O'nun kıymetini bilen ve Rabbin huzurunda secdeye kapanarak teslimiyet arzeden iyi insanlar da vardır.

Allah, Kendisine nasıl dua edileceğini, hangi isimlerle Allah'a yalvarılması gerektiğini soran kimselere, Peygamberine şöyle söylemesini emrediyor.

قُلِ ادْعُوا اللَّهَ اَوْ ادْعُوا الرَّحْمَانَ أَيًّا مَا تَدْعُوا فَلَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَلاَ تَجْهَرْ بِصَلاَتِكَ وَلاَ تُخَافِتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلاً **(110)**

"De ki: İster Allah diyerek dua edin, ister Rahman diyerek. Hangisiyle dua ederseniz edin, çünkü en güzel isimler O'nundur. Namazında sesini pek yükseltme, çok da kısma! İkisinin arasında bir yol tut." (ayet:110)

"Namazında" anlamıyla çevirdiğimiz "bi salatike" kelimesi, dua ve Kur'an okuma anlamına da gelir. O zaman "dua ederken sesini çok kısma ve çok yükseltme" şeklinde bir anlam kazanır. Veya "Kur'an okurken, müşriklerin sana ve Kur'an'ı indirene küfretmemeleri için sesini fazla yükseltme, anlaşılmayacak kadar da gizleme!"(1) şeklinde bir anlam verebilir. Esasen namazda da hem dua hem de Kur'an okumanın ikisi de zaten mevcuttur. Sûrenin son ayetinde ise, Allah'ın tek ilah oluşu çeşitli vesilelerle bütün sure boyunca açıklandıktan sonra, bakın son nokta nasıl konulmakta:

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا **(111)**

"De ki: "Hamd, çocuk edinmeyen, hakimiyetinde ortağı olmayan, acizlik sebebiyle bir yardımcıya da ihtiyacı bulunmayan Allah'a mahsustur." Öyleyse O'nun büyüklüğünü "Allahu Ekber" diyerek dile getir."(ayet: 111)

كَبِّرْ "Kebbir" Tekbir getir demektir. Yani "Allahu Ekber" de! "En büyük Allah'tır." de!

İSRA SURESİNDEN EMİRLER

1. Allah ile beraber başka bir ilah edinme. (22)

2. Allah'tan başkasına kulluk etmeyin. Anaya babaya iyilik edin. Onlardan biri yanında ihtiyarlarsa onlara "öf" bile demeyin. İkisine de güzel ve yumuşak söz söyle. (23)

3. Akrabaya, yoksula ve yolda kalmışa hakkını ver. Ama saçıp savurma.(26)

4. Elini boynuna bağlayıp, cimri kesilme. Onu büsbütün de açıp israf etme. (29)

5. Fakirlik korkusuyla çocuklarınızı öldürmeyin. (31)

6. Zinaya yaklaşmayın. Çünkü o pek çirkin ve kötü bir yoldur.(32)

7. Haklı bir sebep olmadıkça, Allah'ın haram kıldığı cana kıymayın. (33)

8. Yetim malına yaklaşmayın.(34)

9. Ölçtüğünüz zaman tam ölçün. Doğru terazi ile tartın. (35)

10. Hakkında bilgin olmayan bir şeyin ardına düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp bütün bunlar sorumludur. (36)

11. Yeryüzünde büyüklenerek yürüme. (37)

12. Birbirinize güzel söz söyleyin. (53)

13. Güneşin öğle vakti zevalinden gecenin karanlığına kadar namazı dosdoğru kıl, Sabah okumasını yerine getir. (78)

14. Namazda sesini pek yükseltme. Çok da alçaltma. İkisi arası bir yol tut. (110)

سورة يونس

YUNUS SÛRESİ (10)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Adı: Yunus Peygamberin toplumundan bahsettiği için bu adı almıştır. Yunus kelimesi 98. ayette geçmektedir.

İniş Zamanı: Mekke döneminin son üç yılında inen surelerdendir.(10)

Surenin Konuları: Yunus suresinin ana konusu tebliğ ve uyarıdır. Bu uyarının tonu ise En'am suresinde olduğu gibi şiddetli ve keskin bir uslup öncesi, Seyyid Kutub'un ifadesi ile "Yumuşak bir tesir tonuyla sakin çarpan bir nabızla ve güçlü bir uslup selametiyle" seyrine devam ediyor.

1-6: UYARILAR

Resulullah'a gelen vahiy gerçeği karşısında şaşkına dönen müşrik geleneğin vazgeçmez savunucularına Allah'tan gelen vahiy konusunda şaşırmamaları gerektiği, Rabbin gücü insanın varlık sebebi ve kainattaki konumu, kainatın yaratılışı gibi konular anlatılarak açıklanıyor.

الٓرٰ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ **(1)** أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا اَنْ اَوْحَيْنَا اِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ اَنْ اَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرْ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ الْكَافِرُونَ اِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ مُبِينٌ **(2)**

"Elif lam râ, İşte bunlar, hakim kitabın ayetleridir.' İçlerinden bir adama "İnsanları uyar, iman edenlere Rab'leri katında yüksek makamlar olduğunu müjdele!" diye vahyetmemiz, insanların tuhafına mı gitti ki, Kafirler: "Bu, açıkça bir büyüdür!" dediler?!" (ayet:1-2)

Hikmet dolu, kesin açıklama olan kitabın ayetleri Allah tarafından görevlendirilen Hz. Muhammed Aleyhisselam'a indirilince kafirler: "Bu, apaçık bir büyü!" demeye başladılar. Niçin? Çünkü, bu kitabın hikmet dolu ayetleri karşısında aciz kalıyorlar, söyleyecek bir söz

bulamıyorlardı. İman edecekleri yerde "büyücü" kelimesinin ardına gizlenip, inkar batağına düşüyorlardı. Fakat Allah, onları, her akıl sahibinin anlayacağı bir dil ile uyarmaya devam ediyor:

إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْأَمْرَ مَا مِنْ شَفِيعٍ إِلاَّ مِنْ بَعْدِ إِذْنِهِ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ أَفَلاَ تَذَكَّرُونَ **(3)**

"Şüphesiz Rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde yaratan sonra arşa hükmeden, işi düzenleyen Allah'tır. İzni olmadan kimse şefaat edemez. İşte sizin Rabbiniz Allah budur. O'na kulluk edin. Öğüt dinlemiyor musunuz?" (ayet: 3)

-Ey şaşkın insan, neye şaşırıyorsun? Rabbinden gelen ayetlere mi? Bilmiyor musun ki senin sahibin, yaratıcın, öyle bir gücün sahibidir ki O, gökleri ve yeri altı günde, altı kademede yaratmış, sonra da arşa hükmetmiştir. Tüm işleri düzenleyen, planlayan ve uygulayan O'dur. Her şey O'nun elindedir. Bu sebeple kulluk edilmesi gereken yegane merci Allah'tır. O, her şeyin sahibidir. Her şey O'na boyun eğmiştir. O'nun dileği dışında hiç kimse hiç kimseye hiç bir şekilde fayda da zarar da veremez. Allah'ın olmasını dilediği işleri tersine çeviremez. Allah'ın takdirini bozamaz ve şefaat edemez. Öyleyse bazı kimselerin şefaatine bel bağlayarak Allah'a kullukta gaflet etmeyin. Yalnızca Allah'a kulluk edin. Çünkü sonunda Allah'tan başkasına dönmeyeceksiniz.

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعْدَ اللَّهِ حَقًّا إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ **(4)**

"Hepinizin dönüşü O'nadır. Allah'ın vaadi gerçektir. Yaratmayı O başlatır, sonra da iman edip doğru hareket edenleri, adil olarak mükafatlandırmak için yeniden diriltir. Kafirlere ise, kafirlik yaptıkları için, onlara da kızgın bir içecek ve can yakan bir azap vardır." (ayet: 4)

Hayatın sahibi Allah'tır. Hayatı yaratan, bizi yaşatan, öldüren, ölümümüzden sonra hesaba çekmek için yeniden diriltecek olan hep O'dur. İyilere mükafat, suçlulara ceza verecek olan O'dur. Yarattığı hayatı, kainatı bir düzen ve ahenk içinde kılmıştır. Güneşi, ayı ve ışığı vareden O'dur.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَّرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلاَّ بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ **(5)**

"Güneşi ışık, ayı aydınlık kılan, yılların sayısını ve hesabı bilmeniz için aya menziller takdir eden O'dur. Allah, bunu ancak hakkı ile yaratmıştır. Bilen bir toplum için ayrıntılı olarak ayetleri açıklıyor." (ayet: 5)

Bir düşünün güneş olmasaydı hayat nasıl olurdu? Her yer ve her şey karanlıklar içinde, insanların hepsi kör gibi. Ne ağaç büyür, ne de bir bitki.. Her yer çöl ve çorak. Geceleri bile insanlar yollarını görsün, varacakları yere selametle ulaşsınlar diye ayı ve yıldızları nurlandıran Allah, kendisine kulluk edilmeye layık değil mi? Tarih boyunca insanlığa doğal takvim vazifesi görmesi için ayın görünümünü şekilden şekile sokan Allah, yıldızlarla insanlara yol gösteren Allah, bunları boş yere mi yarattı? Bunlarda hiç bir hak, hukuk yok mudur?

Elbette ki, tamamıyla hakka dayalı olarak yaratmıştır. Onların düzeni ve kuralları, programlanışı tam olarak yaratılmıştır. Onların yaratılışında Allah'ın bir hakkı vardır. Bu da insanların ve tüm varlıkların O'na kulluk etmesidir. Bu iki anlam birbirini tamamlıyor. Düşünebilen insanlar için tüm bu yaratılan varlıklarda , insanı Allah'ın dosdoğru yoluna çıkaracak belgeler, işaretler vardır.

إِنَّ فِي اخْتِلاَفِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَّقُونَ **(6)**

"Gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde, Allah'ın göklerde ve yerde yarattığı şeylerde sakınan bir toplum için işaretler vardır." (ayet: 6)

Allah'tan korkan ve O'na saygısızlık etmekten çekinen kimseler için doğruyu gösteren alametler, işaretler çoktur. Her yerde bu işaretlerle kendini düzeltmesi ve yanlışlardan korunması mümkündür. Fakat insanların çoğu böylesi açık belgeleri hiç görmeden geçip giderler.

7 - 10 : CEHENNEM VE CENNET

Allah'ın ayetlerine gözlerini kapayarak geçenler, bir gün O'na hesap vermek üzere huzuruna çıkarılacağını düşünmeyen kafirler o gün cehennemle karşı karşıya gelirler.

إِنَّ الَّذِينَ لاَ يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنُّوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ (7)

"Bizimle karşılaşmayı ummayan ve geçici hayata razı olup onunla tatmin olanlar, işte onlar, ayetlerimizden gafildirler." (ayet: 7)

Ahiretle ilgili bir endişesi, korkusu olmayan, 'geçici hayat'a yani dünya hayatına kapılıp, tüm hesaplarını onun üzerine kuranlar, elbette her türlü belge ve işarete karşı ilgisiz kalacaklardır. Çünkü onların gözünde dünyadan başka bir şey yoktur. Bu sebeple gafildirler. Kalpleri ve kafalarını dolduran şey yalnızca dünya hayatıdır. Bu aşağılık, değersiz ve gelip geçici hayat onların gözlerini kör, kulaklarını sağır etmiştir. Araç olarak kullanmaları gereken bu hayatı amaç haline getirmişler, Allah için yaşamaları gerekirken dünya için yaşamışlardır. Allah onlara verdiği nimetin hesabını sormuş, onlar mahvolmuşlardır:

أُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ النَّارُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ (8)

"İşte onlar kazandıklarının karşılığı olarak ateş onların varacağı yerdir." (ayet: 8)

Allah'ın ayetlerinden yüz çevirip, geçici dünya hayatına bağlananların sonu hüsrandır. Ateş, onların varacağı yerdir. Allah'ın ayetlerini görüp, Allah'a kulluk bilinci ile yaşayanlar ise, Allah onları nimetlerle dolu cennetlerle ödüllendirecektir.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ (9) دَعْوَاهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلاَمٌ وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ (10)

" Rab'leri, iman edip, doğru hareket edenleri, iman ettikleri için altından ırmakların aktığı nimet cennetlerine yöneltir.

Orada duaları:

-Allah'ım, sen ne yücesin! demektir. Dirlik temennileri ise "selam" dır. Dualarının sonu Alemlerin Rabbi'ne hamd etmektir." (ayet: 9-10)

11- 14: İNSANIN SERÜVENİ

İnsan ne garip bir varlıktır? Bazen hayrın çarçabuk olmasını istediği gibi şerri de ister. Canından daha çok sevdiği çocukları için bile

bir kızgınlık anında ağzına gelen her şeyi söyler. "Elin ayağın kırılsın, Allah belanı versin, Allah kahretsin" vs. gibi. Allah eğer bu duaları kabul edip hemen yerine getirse dünya alt üst olurdu. Allah her istenileni hemen vermez. Duyarlı mü'min ise Rabbinden ne isteyeceğini bilir. Gafil kimseler ise şeytan onları şaşırtmış olduğu için ne istediğinin kendisi de farkında olmaz.

وَلَوْ يُعَجِّلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ لَقُضِيَ اِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ فَنَذَرُ الَّذِينَ لاَ يَرْجُونَ لِقَاءَنَا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ **(11)**

"Eğer Allah, hayrı çarçabuk istedikleri gibi insanlara şerri de çar çabuk verseydi, hemen ecellerine hükmedilirdi. (helak edilirlerdi) Bizimle buluşmayı ümit etmeyenleri azgınlıkları içinde bocalar bir halde bırakırız." (ayet: 11)

Allah'ın huzurunda hesap vermek üzere yeniden diriltilecekleri ahiret gününü inkar edenler, Peygamberin uyarılarına kulak tıkayarak, azap tehditlerini hafife alırlar. "Eğer sen gerçekten Allah katından gelmişsen haydi bizim başımıza azap indir." diyecek kadar ileri giderler. Allah, azabı kime ve ne zaman indireceğini elbette bilir. Şerri bu denli isteyen cahil, gafil kimseleri vaat edilen azap başlarına gelene kadar azgınlıkları içinde bocalar bir halde bırakır.

وَاِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنْبِهِ اَوْ قَاعِدًا اَوْ قَائِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَاَنْ لَمْ يَدْعُنَا اِلَى ضُرٍّ مَسَّهُ كَذَلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ **(12)**

"İnsana bir darlık dokunduğu zaman; yatarken, otururken veya ayakta iken bize yalvarır. Biz onun darlığını giderdiğimizde sanki başına gelen darlık sebebiyle bize hiç yalvarmamış gibi geçip gider. İşte böyle, müsriflere yapmakta oldukları şey güzel görünür." (ayet:12)

"Darlık dokunmak" sıkıntı, zarar, güçlük, bela, rahatsızlık, ihtiyaç, fakirlik, hastalık gibi şeylerdir. İnsan, bu zor durumdan kurtulunca her şeyi unutuyor. İşte insan psikolojisinin zayıf bir yönü. Sanki daha önce Allah'a yalvaran kendisi değil başkalarıymış, başı dara düşen o değil, çok uzaktaki başka insanlarmış gibi olur. İnsanın gerçekten ne kadar nankör olduğu bu örnekte açıkça görülüyor.

Allah, bu kimselere "müsrifler" diyor. Müsrif sadece malını saçıp, savuran değildir. Kelime Türkçe'de anlam daralmasına uğramış-

tır. Müsrif: Aşırı giden, yanılgı içinde olan, gafil, cahil gibi anlamlar ifade eder.

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ **(13)**

"And olsun ki, sizden önce nesilleri, Resulleri onlara belgeler getirdikleri halde zulme devam edip, iman etmedikleri için yıkıma uğrattık. Suçlu bir toplumu işte böyle cezalandırırız." (ayet: 13)

İnsanlığın serüveni budur. Allah halk ettiği toplumlara elçiler vasıtasıyla imana ve kurtuluşa çağıran belgeler gönderir. Bu belgelere önem vermeyen, bu açık delilleri göz ardı eden toplumu azap tehdidi ile uyarır. Buna da gülüp geçerek "Bir an önce başıma taş yağdır." diyerek azabı isteyen müsrif insanları kurumuş ot yığınına döndürür. Ülkelerinin altını üstüne getirir. Onların dualarını takdir edilen ecelleri geldiği zaman kabul eder. Sonra o toplumun ardından denemek üzere bir başka toplumu yaratır.

ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ **(14)**

"Sonra onların ardından, nasıl hareket edeceklerine bakmak için sizi yeryüzünde iş başına getirdik." (ayet: 14)

15-18: İNKARCI PSİKOLOJİSİ

وَإِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لاَ يَرْجُونَ لِقَاءَنَا ائْتِ بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَذَا أَوْ بَدِّلْهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَاءِ نَفْسِي إِنْ أَتَّبِعُ إِلاَّ مَا يُوحَى إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ **(15)**

"Ayetlerimiz, açık açık onlara okununca, bizimle karşılaşmayı ummayanlar: 'Bundan başka bir Kur'an getir. Ya da bunu değiştir.' dediler. De ki: 'Onu kendi arzuma göre değiştiremem. Ben sadece bana vahyolunana uyarım. Eğer, ben Rabbime isyan edersem, büyük bir günün azabından korkarım.” (ayet: 15)

İnkarcılar, kendilerine okunan ayetlerin apaçık olduğuna bakmaksızın, hoşlarına gitmediği için elçiye: "Bize başka şeyler oku, bunu değiştir." gibi cahilce sözler söylüyorlar. Sanki elçi onu kendiliğinden uydurup uydurup onlara okuyormuş gibi. Gerçek şu ki, Allah'a hesap vereceğinin bilincinde olmayan ahmak kimseler belgelere hiç dikkat etmiyorlar. Allah'ın mesajlarını önemsemiyorlar. Oysa Resül, onu Allah'tan nasıl almışsa öylece insanlara ulaştırıyor. Bu onun görevi, aksi halde büyük günün azabı onu da yakalar. Hatta o gün gelmeden bile hayatın azabını da çok şiddetli bir şekilde görürdü.

Hz Muhammed'i onlar tanıyordu. Onların arasında bir ömür yaşamıştı. Daha önce böyle bir iddiası yoktu. O zamana kadar ne Allah'ın elçisi olduğunu savunmuş ve ne de onlara ayetler okumuştu. Ne zaman ki Allah, O'nu bu görevle görevlendirip, insanlara açıklaması için ayetleri vahyetti. O zaman bu görevi yerine getirmeğe başladı. O zamana kadar hiç bir yanlış hareketini, güvensizliğini görmedikleri, Kabe'nin siyah taşını taşımak üzere aralarında hakem tayin ettikleri güvenilir Muhammed, bir anda nasıl değişmişti?

قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلاَ أَدْرَاكُمْ بِهِ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِنْ قَبْلِهِ أَفَلاَ تَعْقِلُونَ **(16)**

"De ki: 'Eğer Allah, dileseydi, onu size hiç okumazdım ve onu size hiç bildirmezdi. Daha önce sizin aranızda bir ömür yaşadım, hiç düşünmüyor musunuz?" (ayet: 16)

Böylesine zirvede bir güvenin ve dürüstlüğün sembolü olan kişi aniden değişiyor. İnsanlara Allah'ın ayetlerini okuyor. Akıllı bir insanın bu durumda oturup biraz düşünmesi gerekmez mi? Okunan ayetlere kulak verip, insanları neye çağırdığını dinlemek icap etmez mi? Eğer okunanlar güzel ve doğru ise inadı bırakıp, onlara uymak gerekmez mi?

Kafirlerin psikolojisi sırf ret ve inkar üzerine kurulmuştur. Akıl devre dışı bırakılmıştır. Gelenek kutsallaştırılıp, heva ve hevesler bu geleneğin tefsiri yapılmıştır. Bunun için Allah adına uydurulmuş yalanlarla iç içe oldukları için Resul'e de okuduğu ayetleri değiştirmesi öneriliyor. Oysa onlar bilmiyorlar ki Allah adına yalan bir söz uydurmak ne büyük bir zulümdür.

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا اَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ اِنَّهُ لاَ يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ **(17)**

"Allah adına yalan uydurandan veya ayetlerini yalan sayandan daha zalim kim olabilir? Suçlular kesinlikle kurtuluşa eremezler." (ayet: 17)

Burada iki suç aynı derecede görülüyor. Bunlardan birisi "Allah adına yalan uydurmak", diğeri ise; "gerçekten Allah'a ait olan sözleri yalanlamak"dır. İkisi de büyük zulümdür. Bu zulmü işleyenler kesinlikle kurtuluşa ulaşamazlar. Allah'ın gazap ve azabına müstahak olurlar.

Müşrikler, Resül'ün Allah'tan getirdiği gerçek ayetlere önem vermezken, Allah adına uydurulmuş şeytânî sapıklıkları din olarak benimserler.

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لاَ يَضُرُّهُمْ وَلاَ يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلاَءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ أَتُنَبِّئُونَ اللَّهَ بِمَا لاَ يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلاَ فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ **(18)**

"Kendilerine fayda da zarar da vermesi mümkün olmayan şeylere 'Bunlar, Allah katında bizim şefaatçılarımızdır.' diyerek Allah'tan başka varlıklara kulluk ederler. De ki: 'Allah'a göklerde ve yerde bilmediği bir şeyi mi haber veriyorsunuz?' Allah, koştukları şirkten münezzeh ve yücedir." (ayet: 18)

Allah'tan başka şefatçılar edinenler, söyler misiniz Allah, hangisi hakkında şefatçı olduğuna dair bir delil, ayet indirmiştir? Hayır, Allah hiç kimseyi şefatçılık makamına oturtmamıştır. Şefatçı sanılarak kendisine kulluk edilenler şefatçı değillerdir. Onlara kulluk edenler ise Allah'a şirk koşmuş olmaktadırlar.

19 -20: TEK ÜMMET/ TOPLUM

وَمَا كَانَ النَّاسُ اِلاَّ أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا وَلَوْلاَ كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ (19)

"İnsanlar, tek ümmetti. Sonra ayrıldılar. Rabbinden daha önce bir söz verilmemiş olsaydı olsaydı; ayrılığa düştükleri konuda aralarında derhal hüküm verilirdi." (ayet: 19)

İnsanlar, başlangıçta Adem'in oğulları olarak tek bir toplum idi. Allah'ın kendilerine gösterdiği hidayet çizgisinde yürüyorlardı. Sonra aralarında anlaşmazlık çıktı. İhtilafa düştüler. Allah insanlara belirli bir ecel tayin etmiştir. Eğer Allah dileseydi, insanların ayrılığa düştükleri, hidayetten uzaklaştıkları ilk anda sapanları cezalandırarak, toplumun tek ümmet olarak varlığını korurdu. Hal böyle olsaydı,imtihan dünyasının bir anlamı kalmazdı.

Allah mühlet vermektedir. "Onlara süre veriyorum, Benim tuzağım da çok çetindir."[3] İman edenlerin ise zor şartlar altında imanlarını sınamak gayesi ile kafirler aleyhinde hemen hükmünü verip, onları yok etmiyor.

"İnsanlar, 'iman ettik.' demekle zor bir sınavdan geçirilmeden bırakılıvereceklerini mi zannettiler? Biz elbette kendilerinden öncekileri sınavdan geçirdik. Allah, elbette doğru olanları bilmektedir. Kesinlikle yalancı olanları da bilmektedir."[4] Allah her iki grubu da biliyor ama aralarında ihtilaf ettikleri konularda hükmünü hemen vermiyor. İnsanları, 'iman ettik.' sözlerini ispata çağırıyor.

Bunu bilmeyenler ise müşriklerdir. Müşrikler ayrılık konusu olan durumlarının açığa çıkması için Peygamberden mucizeler bekliyorlar.

وَيَقُولُونَ لَوْلاَ أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَقُلْ اِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانْتَظِرُوا اِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ (20)

"Rabbinden O'na bir mucize indirilseydi ya!' derler. De ki: "Gayb Allah'ındır. Bekleyin, ben de sizinle bekleyenlerdenim!" (ayet: 20)

Bu bir tehdittir. Allah'ın zalimleri yok edeceği, hakkı üstün kılacağı günü bekleyin de şimdi inanmadığınız gerçeklere o gün inanın, Ama bilin ki o günkü imanınız size bir fayda sağlamaz.

---

[3] Kalem: 45.
[4] Ankebut: 1-3.

21 - 23 : İNSANIN NANKÖRLÜĞÜ

Allah insana hayat, nimet ve bir dünya bağışlamıştır. İçinde her şeyin bol bol bulunduğu bir dünya. Peki, insan buna karşılık Allah'a şükran vazifesini yerine getirmiş midir? Genelde hayır. Öyle ki Allah, insanı yalvarıp yakarsın ve nimetin sahibini hatırlasın diye sıkıntıya düşürür. İnsan içinde bulunduğu bu zor ve sıkıntılı durumu gidermesi için Allah'a yalvarıp yakarır, sonra Allah bunun ardından bir rahatlık ve bol nimet ihsan edince, insan eski halini unutup, kendisine yalvarıp yakararak yöneldiği Allah hiç yokmuş gibi her şeye kendi gücüyle sahip olmuş gibi büyüklük ve efendilik havalarına girer.

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِنْ بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُمْ إِذَا لَهُمْ مَكْرٌ فِي آيَاتِنَا قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ **(21)**

"İnsanlara darlık dokunduktan sonra, onlara bir rahmet tattırdığımız zaman, hemen ayetlerimiz hakkında hile düşünürler. De ki: 'Allah hile düşünmede daha hızlıdır.' Şüphesiz bizim elçilerimiz onların kurdukları planı yazıyorlar." (ayet: 21)

مَكْرٌ **Mekr**: Hile, aldatma, birini hile ile maksadından döndürme, harbte tedbir ve hile anlamlarına gelir. Kelime Allah için kullanıldığında hileleri tersine çevirip, hilekarları cezalandıran anlamı kazanır. El- İsfihânî, Müfredat fî Garibil- Kur'an kitabında mekri ikiye ayırıyor:

Mekr-i mahmut: (övülen mekr): bu güzel bir fiil hususunda arayıp tarama,

Mekr-i mezmum: yerilen mekr, kötü bir iş yapmayı tasarlamak.[5] (14)

A'raf Suresinde Firavun ve çevresinin başına gelen kuraklık, kurbağa, çekirge ve benzeri felaketler neticesinde hemen Hz. Musa'ya gelerek Allah'a dua etmesini istediklerini görmüştük.[6](15) Hz. Musa'ya eğer Allah bu felaketi başlarından kaldırırsa inanma sözü veriyorlardı. Allah da belirli bir süreye kadar bu felaketi başlarından kaldırınca hemen eski azgınlıklarına koşuyorlardı. Allah onları sonuçta hakettikleri bir azap ile cezalandırdı. Buna benzer bir durumun da Kureyş Kabilesinin başına geldiği rivayet olunuyor. Kureyşliler kıtlığa uğramıştı. Hz. Muhammed'den dua etmesini istediler. Resullah dua

[5] İsfihani, el- Müfredat: 715.
[6] A'raf: 134-135.

etti ve kıtlık kalktı. Sonra Kureyş, ayetlere dil uzatıp, küfürlerinde inat ettiler.

Buna benzer bir misali de Allah kendisi vererek insanın nasıl nankörlük ettiğini gözler önüne seriyor:

هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّى إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلْكِ وَجَرَيْنَ بِهِمْ بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحُوا بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لَئِنْ أَنْجَيْتَنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ **(22)**

"Sizi karada ve denizde yürüten O'dur. Öyle ki, siz bir gemide iken ve güzel bir rüzgar ile akıp giderken insanlar onunla neşelenirler. Şiddetli bir rüzgar çıkıp, her taraftan onları dalgaların sardığı ve çepeçevre kuşatıldıklarını anladıkları zaman dini tamamen O'na has kılanlar olarak 'Eğer bizi bundan kurtarırsan, andolsun ki şükredenlerden olacağız' diye Allah'a dua ederler." (ayet: 22)

İnsan nerede sıkışsa, başı belaya girse hemen kurtuluşu Allah'ta görüyor. Kendisini Allah'tan başka hiç bir şeyin kurtaramayacağını anlıyor. Fakat bu zor durum geçince 'her şeyin tamamiyle Allah'a ait olduğu' düşüncesi de siliniyor. O'na verdiği şükür sözünü unutuyor. Sanki hiç böyle bir olayı yaşamamış gibi eski hayatına dönüyor.

فَلَمَّا أَنْجَاهُمْ إِذَا هُمْ يَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ يَاأَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ **(23)**

"Allah onları kurtarınca, yeryüzünde haksız yere taşkınlık ederler. Ey insanlar, sizin taşkınlığınız dünya hayatı boyunca kendi aleyhinizedir. Sonra da dönüşünüz bizedir. O zaman size yapmakta olduğunuz şeyleri haber veririz." (ayet: 23)

24-25: DÜNYA HAYATI VE ALLAH'IN ÇAĞRISI

Dünya hayatı ne kadardır? Zevkleri içinde keyfince yaşayanlara günler çok çabuk geçse de sanki ebedi bir hayatta imiş gibi gelir. Bir de bakar ki, artık dünyanın nimetlerinden bile istifade edebilecek yeterli gücü ve enerjisi kalmamış, sağlığı kaybolmuş, arzuları tıkanmış, gözlerinin feri azalmış, kulakları ağır işitir olmuş ve vücudu titremeye başlamış... Geriye bir dönüp baktığı zaman heyhat.. Sanki göz açıp kapayana kadar gelip geçmiş ve tükenmiş bir hayat...

Allah bu hayatı şöyle tasvir ediyor:

اِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ اَنْزَلْنَا ُهُ مِنْ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْاَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْاَنْعَامُ حَتَّى اِذَا أَخَذَتْ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ اَهْلُهَا اَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا اَتَاهَا اَمْرُنَا لَيْلاً اَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَاَنْ لَمْ تَغْنَ بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ **(24)**

"Dünya hayatını örneği, gökten indirdiğimiz su gibidir. Onunla insanların ve hayvanların yiyeceği bitkiler yetişip, ürün verir. Yeryüzü tüm güzellikleriyle süslenip bezenir. İnsanlar da ona eğemen olduklarını sandıkları bir anda, geceleyin veya gündüzün emrimiz gelir de sanki dün hiç bir şey yokmuş gibi kırıp geçiririz. Düşünen bir topluma ayetleri böyle açıklıyoruz." (ayet: 24)

Bu gün, Allah'ın bu ayetini canlı olarak kuzey amerika sahil şeridinde esen kasırganın yok ettiği lüks ve sefalet bölgelerinde görebiliriz. Pakistanın bazı bölgelerinde sel altında kalan yerleşim yerleri ve tarlalar da bu ayetin canlı yorumlarıdır.

Ki buralarda bir gün önce güle oynaya yaşadıkları yerler bir gün sonra ölüm ve helak bölgeleri oluveriyor. Geride göz yaşı, mahrumiyet ve çaresizlik.. İşte ebedi sanılan bir dünya böylece bir anda cehenneme dönebiliyor. İnsanların bu olaylardan ibret alması gerekir. Allah'a dönüleceğinin ve dünyada yapılanların hesabının verileceğinin bilinicinde olarak bu dünyada yaşanmalıdır. Nitekim Allah da kullara dünyada iyilik etmeye ve kazandıkları hayır ile cennete çağırıyor:

وَاللَّهُ يَدْعُو اِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ اِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ **(25)**

"Allah, esenlik diyarına çağırır, dilediği kullarına da dosdoğru yolu gösterir." (ayet: 25)

26-30: İYİLER KÖTÜLER VE HESAP

Allah'ın kullarını davet ettiği esenlik diyarı elbette cennettir. Çünkü dünya hayatı 'metâun kalîl' olarak isimlendirilmiş, yani 'az bir geçimlik' denilmişti ve yine gökten inen bir suya benzetilmişti. Dâr-ı Selam ise; kurtuluş ülkesi, huzur, güven ve emniyetin hakim olduğu bir diyardır. Artık orada bir tedirginlik, endişe, korku yoktur. Aşağılanma ve utanç da yoktur. Çünkü oraya hak kazananlar, bu 'metâun galîl' olan dünyada Rabbin koyduğu sınırları aşmayan, taşkınlık etmeyen, iyilik edenler ve doğru yolda yürüyenlerdir.

لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَى وَزِيَادَةٌ وَلاَ يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلاَ ذِلَّةٌ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ **(26)**

"İyi davrananlara, daha iyisi ve bir fazlası vardır. Onların yüzlerini karartı, zillet bürümez. Onlar, cennet dostlarıdır. Onlar, orada ebedidirler." (ayet: 26)

"Yüzlerini karartı ve zilletin bürümesi" korku ve kederden, utançtan, yaptığına pişmanlık ve suçluluk psikolojisinden dolayı başlarının öne eğilmesi, başına gelecek cezanın korkusu ve dehşeti ile sarsılmasından kaynaklanır. İyi kimseler, yani sıratı müstakimde yürüyenler böylesi bir akibetten uzaktır. Çünkü onlar Allah'ın kendilerini davet ettiği dar-ı selam'a koşmuşlar ve az bir meta olan dünya hayatına aldanmamışlardır. Oysa şeytanın ayartıp, dünya hayatında Allah'a vereceği hesabı hiç aklına getirmeden kötülük işleyen, Allah'ın yasalarını çiğneyenlere gelince:

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ مَا لَهُمْ مِنْ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطَعًا مِنْ اللَّيْلِ مُظْلِمًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ **(27)**

"Kötülük işleyenlere, kötülükleri kadar ceza vardır. Onların yüzünü zillet bürümüştür. Onları Allah'a karşı savunacak kimse yoktur. Sanki onların yüzleri gece gibi karanlık bir parçayla örtülmüştür. İşte onlar ateşin dostlarıdır. Onlar orada ebedidirler." (ayet: 27)

Evet, ne müthiş, ne korkunç bir son. Dosdoğru yolda yürümeyen, Allah'ın yasalarını tanımayan, ayetlerine ters bir hayat ve inanç

içinde yaşayanlar bu dehşetli sondan kurtulamayacaklardır. Yalnızca Allah'ın çağrısına kulak verip, darü's -selam'a gitmeye layık olacaklarına uydurdukları sahte ilahlara aldanıp dünyalarını da ahiretlerini de mahvedenler o gün bir araya toplanacak ve:

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ أَنْتُمْ وَشُرَكَاؤُكُمْ فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ شُرَكَاؤُهُمْ مَا كُنْتُمْ إِيَّانَا تَعْبُدُونَ (28) فَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ (29)

"O gün onların hepsini bir araya toplarız. Sonra şirk koşanlara:"Siz ve ortaklarınız(şirk koştuklarınız) yerlerinize! deriz ve aralarını ayırırız. Ortak koşulanlar:

-Siz bize kulluk etmiyordunuz. Allah sizinle bizim aramızda şahit olarak yeter. Sizin bize kulluk ettiğinizden haberimiz yoktu, derler." (ayet: 28-29)

O anı hele bir düşünün, insan bir ömür boyu yanlış inançlar içinde olarak kurtuluş vesilesi zannettiği şeylere kulluk edecek ve o gün kendilerine kulluk edilenler diyecek ki:

-Siz bize kulluk etmediniz, sizin bize kulluk ettiğinizden bizim haberimiz yoktu." Oysa onlara kulluk edenler ne hayallerle yaşamışlar, kendilerine kulluk ettikleri bu kimselere ne ümit bağlamışlar, onların her şeyi gördüğünü, bildiğini ve güçleri ile yapılmasına yardımcı olduklarını zannetmişlerdir. Onlara güvenerek peygamberlerin mesajlarına kulak bile vermemişler, yaşadıkları batıl hayata devam etmişlerdi. Ya şimdi ne olacaktı? Her şey tersine dönmüştü. Allah'ın huzurunda yüzleri simsiyah geceden bir parça gibi kararmıştı. Ya insan orada işlediğinden başkasıyla mı karşılık görecekti? Hayır!

هُنَالِكَ تَبْلُو كُلُّ نَفْسٍ مَا أَسْلَفَتْ وَرُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمْ الْحَقِّ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ (30)

"İşte orada herkes dünyada yaptığı şeyin gerçek mahiyetini kavrar. Ve gerçek mevlaları olan Allah'a döndürülürler. Ve uydurdukları düzmeceler onlardan kaybolup gider." (ayet: 30)

Öyleyse, hiç kimsenin bir başkasından faydalanamayacağı ve Allah'tan başka da mevla bulamayacağı O gün gelmeden önce hatalardan kurtulmak, günahlara tevbe etmek ve batıllara inanmayıp Allah'ın gösterdiği yolda yürümek gerekir.

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَا ْلأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدَبِّرُ الأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلاَ تَتَّقُونَ (31)

"De ki:

-Gökten ve yerden size rızık veren kimdir? Kulak ve gözlere hükmeden kimdir? Ölüden diriyi çıkaran; ölüyü de diriden çıkaran kimdir? Her işi düzenleyen kimdir? Onlar:

-Allah'tır! diyecekler.

-O halde O'na karşı gelmekten sakınmaz mısınız? de." (ayet: 31)

Şurası iyi bilnmelidir ki cahiliye döneminin Arapları da "Kendilerini gökten ve yerden rızıklandıranın, kulak ve gözleri verenin, ölüden diri; diriden ölü çıkaranın Allah olduğunu" biliyorlardı." Bundan daha ilginci Peygamber onlara: "Bütün işleri kim düzenliyor?" diye soracak olsa hiç çekinmeden "Allah!" diyen bir toplum idi.

Onları müşrik ve inkarcı yapan neydi?

Allah'tan çekinmemeleri, yüz çevirmeleri ve fasıklıktan başka bir şey değildi.

فَذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلاَّ الضَّلاَلُ فَأَنَّا تُصْرَفُونَ (32) كَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا أَنَّهُمْ لاَ يُؤْمِنُونَ (33)

"İşte gerçek Rabbiniz Allah budur. Haktan sonra dalaletten başka ne vardır? O halde nasıl sırt çeviriyorsunuz.

Böylece, fasık olanların inanmayacaklarına dair Rabbinin sözü gerçekleşti." (ayet: 32-33)

34-36: ŞİRKE NASIL DÜŞÜLÜR?

Onlar, Allah'a kulluk edecekleri yerde, yaratma gücü olmayan, yeniden diriltemeyen varlıklara yöneliyorlardı. Oysa onların kendiliklerinden hakka yöneltme gücü ve kuvvetleri de yoktur. Yani onlar hiç bir şekilde Allah ile kullar arasında aracı olamazlar. Allah, böyle bir

aracı ve yetkili bir kurum oluşturmamıştır. Bu tür inançlar, batıl inançlardır. Hiç bir dini temeli olamaz. İnsanların bu tür yanlış hükümlerinin kaynağı ilme ve belgeye dayanmamaktır. Zan ile hareket etmektir. Atalarından gördüğünü taklit etmekten başka bir sermayeleri olmamasındandır. Akıllarını çalıştırmazlar.

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ قُلْ اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ فَأَنَّا تُؤْفَكُونَ **(34)** قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي اِلَى الْحَقِّ قُلْ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي اِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ اَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لاَ يَهِدِّي اِلاَّ اَنْ يُهْدَى فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ **(35)** وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ اِلاَّ ظَنًّا اِنَّ الظَّنَّ لاَ يُغْنِي مِنْ الْحَقِّ شَيْئًا اِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ **(36)**

"De ki:

-Ortak koştuklarınızdan yaratmayı başlatan ve sonra bunu tekrar eden var mı? De ki:

-Yaratmayı başlatan ve onu tekrarlayan Allah'tır. Nasıl da uyduruyorsunuz? De ki:

-Ortak koştuklarınızdan gerçeğe eriştiren var mıdır? De ki:

-Allah, gerçeğe eriştirir. Doğruyu gösteren mi uyulmaya daha hak sahibidir; yoksa birisi göstermedikçe, doğruya ulaşamayan mı? Ne oluyor size ? Nasıl hüküm veriyorsunuz?

Onların çoğu sadece zanna uyarlar. Gerçekte zan hakikat karşısında bir şey ifade etmez. Şüphesiz ki Allah, onların ne yaptıklarını bilendir." (ayet: 34-36)

Yapılan işler doğru olsun yanlış olsun, Allah, hepsini bilir. Doğru yapanların mükafatını, yanlış yapanın cezasını verir. Doğruyu nasıl tesbit edip, doğruya uyabiliriz? Batılı nasıl anlarız ve onlardan uzak kalabiliriz.

37- 42: HAK KARŞISINDA TEREDDÜTLER

وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ اَنْ يُفْتَرَى مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لاَ رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ (37)

"Bu Kur'an, Allah'tandır. Başkası tarafından uydurulmuş değildir. Ancak kendinden öncekileri tasdik ve Alemlerin Rabbi'nden (geldiğine) şüphe olmayan kitabın açıklamasıdır."(ayet: 37)

Allah katından gelen açıklamalar elbette doğruyu gösteren belgelerdir. Ondan başkasına uyanlar, doğruyu bulamazlar. Hakkı tereddütsüz o kitap gösterir. Ama, bazı insanlar, onun Allah tarafından indirildiğinden şüphe ederler. Onu Muhammed (sav.)'in yazdığını zannederler. Batıl zanlarına uyarken hiç tereddüt etmezler. Ama, iş hakka uymaya gelince kılı kırk yarıp güya işin doğrusunu araştırmak bahanesiyle sorup soruştururlar. Sonuçta eski batıllarına uymaya devam edip, hakkın tüm aydınlığı ile aşikar olmasına rağmen ona uymazlar.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا مَنْ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (38) بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ (39)

"Yoksa “Onu uydurdu.” mu diyorlar? De ki:

-O'nun sûrelerine benzer bir sûre meydana getirin, iddianızda samimi iseniz Allah'tan başka çağırabileceklerinizi de çağırın.

Onlar, ilmini kavrayamadıkları ve henüz açıklaması onlara gelmemiş olan bir şeyi yalanladılar. Onlardan öncekiler de böyle yalanlamışlardı. Zalimlerin sonunun nasıl olduğuna bir bak!" (ayet: 38-39)

Görüldüğü gibi Kitabı yalanlamakta ve şüphelerinde ilmi bir temelleri yoktur. Sırf eskiyi, atalarının yolunu sürdürebilmek, eski alışkanlıklarını bırakamamak gibi basit nedenlerle inkar ederler. Fakat insanların içinden fasık olmayan, doğruyu araştırmaya eğilimli insanlar her zaman olagelmiştir. Onlar, hakkı gördükleri yerde kabul ederler. Çünkü onlar, fasık değillerdir. Temel insani değerleri kaybolmamıştır.

وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لاَ يُؤْمِنُ بِهِ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ (40)

"Aralarında O'na inananlar da vardır; inanmayanlar da, Rabbin ise bozgunculları daha iyi bilir." (ayet: 40)

Sonuç olarak söylemek gerekirse herkes kendi yaptığının karşılığını görecektir. 30. ayette de geçtiği gibi herkes kendinden sorumludur. Resulün görevi duyurmaktır. Allah'ın ayetlerini okumaktır. Aklını kullanan iman eder, hakkı benimser, dileyen de batılda kalmaya kendini mahkum eder. Resulullah ondan sorumlu değildir. Hiç bir davetçi de kimseyi zorla inandırmakla mükellef değildir. Görevini yapmakla mükelleftir. O, açıklar, duyurur; gerisi dinleyene kalmıştır.

وَاِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي عَمَلِي وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ اَنْتُمْ بَرِيئُونَ مِمَّا أَعْمَلُ وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ (41) وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُونَ اِلَيْكَ أَفَاَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ وَلَوْ كَانُوا لاَ يَعْقِلُونَ (42)

"Seni yalanlarlarsa:

-Benim yaptığım banadır. Siz, benim yaptığımdan sorumlu değilsiniz. Ben de sizin yaptıklarınızdan sorumlu değilim, de!

Onlardan seni dinleyenler vardır. Şayet akletmez olduysalar sağırlara sen mi işittireceksin?" (ayet: 41-42)

43-53: İLAHİ UYARILAR

Allah, seçme hürriyeti verdiği insana, zorla dini kabul ettirme ve yaşatma yönünde bir baskı uygulamıyor. Ona sadece duyuruyor, gösteriyor ve hissettiriyor, bunun neticesinde insan Allah'ın verdiği kabiliyetleri kullanarak iman da edebilir; sağır, kör ve hissiz davranarak inkarcı da olabilir. Eğer iman ederse mutluluğu ve Allah'ın hoşnutluğunu kazanır, nankörlük ederse kendi kendini tehlikeye atar, sonu hüsran olur.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ اِلَيْكَ أَفَاَنْتَ تَهْدِي الْعُمْيَ وَلَوْ كَانُوا لاَ يُبْصِرُونَ (43) اِنَّ اللَّهَ لاَ يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ (44) وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَاَنْ لَمْ يَلْبَثُوا اِلاَّ

سَاعَةً مِنَ النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ (45)

"Onlardan sana bakanlar vardır. Basiretlerini kaybetmişlerse körlere sen mi yol göstereceksin? Allah insanlara hiç zulmetmez, fakat insanlar kendilerine zulmederler.

Onları toplayacağı gün, sanki gündüz birbirleriyle tanışacakları bir zaman kadar kalmış gibidirler. Allah ile karşılaşmayı yalanlayıp doğru yolda olmayanlar hüsrana uğramışlardır." (ayet: 43-45)

Allah onların cezasının bir kısmını ya bu dünyada verecek ya da cezanın tamamını ahirette verecektir. Bu dünyada verilecek ceza ahirette verilecek cezanın sadece bir kısmıdır. Ahirette verilecek ceza ise insanın kendi eliyle yaptığı bir tercih sonucudur. Yoksa Allah hiç kimseye zulmetmez.

وَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ (46)

"Onlara vaadettiğimiz (azap)in bir kısımını sana ya gösteririz; ya da seni vefaat ettiririz. Nasıl olsa onların dönüşü bizedir. Sonra Allah, onların yaptıklarına zaten şahittir." (ayet: 46)

Müşrikler, Hz. Muhammed (sav.)' den sürekli, kendilerini tehdit ettiği azabı bir an önce başlarına getirmesi için istekte bulunuyorlar. Bu hareketleriyle 'Bizi boş yere korkutamazsın, senin söylediklerin doğru değil, inanmıyoruz.' demiş oluyorlar. O'nun kendilerini tehdit ettiği azabı küçümsüyorlar. Allahu Teala ise Resulü'ne sen üzülme, onların sana meydan okumasının bir anlamı yoktur. Onlar eninde sonunda bize dönecekler ve sen bizim onlara vereceğimiz azabın bir kısmını, yani dünyadaki bölümünü görsen de görmesen de onlar azaptan kurtulacak değillerdir. Zira son dönüş her şeyin sahibi olan Allah'adır.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ (47)

"Her ümmetin elçisi vardır. Elçileri kendilerine geldiğinde aralarında adaletle hükmolunur ve onlara zulmedilmez."(ayet: 47) ayetini Mücahid: "kıyamet günü aralarında adaletle hüküm verilir." diye yorumladı. İbn-i Abbas ise: "Her toplum Allah'ın huzuruna peygamber-

leri, iyi kötü yaptıkları her şeye şahit olan kitabları ve onları koruyup gözeten melekler eşliğinde çıkarılır." şeklinde açıklamıştır.[7]

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (48)

Müşrikler Hz. Muhammed'e ve diğer mü'minlere, eğlence ile "Doğru söylüyorsanız bu vaad ne zaman gerçekleşecektir? diye sorarlar." (ayet: 48)

Allah bu soruya vermesi gereken cevabı, Resulü Muhammed'e şöyle açıklıyor:

قُلْ لاَ أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلاَ نَفْعًا اِلاَّ مَا شَاءَ اللَّهُ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ اِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلاَ يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلاَ يَسْتَقْدِمُونَ (49) قُلْ أَرَأَيْتُمْ اِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُهُ بَيَاتًا اَوْ نَهَارًا مَاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ (50) أَثُمَّ اِذَا مَا وَقَعَ آمَنْتُمْ بِهِ أَالْآنَ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ (51) ثُمَّ قِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ هَلْ تُجْزَوْنَ اِلاَّ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ (52) وَيَسْتَنْبِئُونَكَ أَحَقٌّ هُوَ قُلْ إِي وَرَبِّي اِنَّهُ لَحَقٌّ وَمَا اَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ (53)

" De ki:

-Allah'ın dilediğinden başka kendim için bir zarar da fayda da sağlayamam. Her ümmetin bir eceli vardır. Eceli geldiği zaman bir saat bile geri de bırakılmaz; ileri de alınmaz, De ki:

-Allah'ın azabı size gece veya gündüz gelirse ne yaparsınız? Suçlular onu ne de acele istiyorlar?!

Azap gerçekleştiği gün, inanmayanlar artık inandıklarını ve Allah'ın kendilerini bağışlamasını isteyecekler, fakat onlara denilecek ki:

-Şimdi, gerçekleştikten sonra mı ona inandınız? Siz onu acele istiyordunuz. Sonra zalimlere:

-Sonsuz azabı tadın, Kazandıklarınızdan başkasıyla mı cezalandırılacaksınız? denir.

[7] Sabuni, Saffetu-t Tefasir, 1/586, Beyrut.

- Gerçek mi bu? diye senden sorarlar. De ki:

-Evet, Rabbim hakkı için o gerçektir. Siz de kaçıp kurtulamazsınız." (ayet: 49-53)

54-61: ADALET VE ALLAH'IN GÜCÜ

Hz. Muhammed, nihayetinde bir kul ve elçidir. Azabı getirecek olan ise Allah'tır. Hz. Muhammed'i bu tür sorular ve meydan okumalarla köşeye sıkıştırmak isteyen kafirler Allah'ı aciz bırakamayacaklarını hiç düşünmüyorlar. Karşılarında sadece kendilerine Allah'ın mesajlarını ileten bir elçi vardır. O'nu gönderen ve açıklamasını emrettiği şeyleri söylemekle görevlendiren ise Alemlerin Rabbi Allah'tır. Onlar, kime meydan okuduklarının bile farkında olmayan şaşkınlardır.

Azabı gördükleri gün tüm söylediklerine ve yaptıklarına pişman olacaklardır, ama, son pişmanlık fayda vermeyecektir. Sahip oldukları her şeyi, hatta sahip olabilmeyi arzu ettiği her şeyi kurtuluş fidyesi olarak verip, kendi elleriyle düştükleri bu azap bataklığından kurtulmak isterler. Ama, artık hepsi boştur, hak ettikleri kendilerine verilecektir.

وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ
وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ
وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ **(54)**

"Zulmetmiş herkes ister ki yeryüzündeki her şeyi fidye olarak versin. Azabı gördüklerinde pişmanlık duyarlar. Onlara zulmedilmeden aralarında adaletle hükmolunmuştur." (ayet: 54)

İnsanoğlu pek nankördür. Kendisini yaratan, yaşatan, yedirip, içiren, barındıran ve her türlü ihtiyacını gideren Allah'ı hesaba katmadan, O'na olan minnet borcunu ödemeden yaşayıp gitmek ister. Sadece O'na kulluk edeceğine gider kendine başka mabutlar arar. Kendisine Allah'ın kitabını getiren Resul'e düşman olur. Ona meydan okur. Kendisini güçlü ve ihtiyaçsız zanneder. Sanki bir gün ölüp Allah'ın huzuruna çıkıp hesap vermeyecekmiş gibi yaşar. Resul'ün kendisi ile uyardığı tehdide gülüp geçer ve "Hadi bir an önce onu getir de senin doğru söylediğini anlayalım." diyerek Resül ile dalga geçer. Gerçekte ise meydan okuduğu Allah'tır. İşte bu ayetlerde Allah, kendisini kullarına şöyle tanıtıyor ve kullarından neler beklediğini şöyle açıklıyor:

اَلاَ اِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ اَلاَ اِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لاَ يَعْلَمُونَ (55) هُوَ يُحْيِ وَيُمِيتُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (56)
يَاأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ (57) قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ (58)

"İyi bilin ki, göklerde ve yerde olanlar Allah'ındır. İyi bilin ki, Allah'ın vaadi haktır. Fakat onların çoğu bilmez. Dirilten ve öldüren O'dur. O'na döndürüleceksiniz!

-Ey İnsanlar, Rabbinizden size bir öğüt, kalblerde olana bir şifa, kılavuz ve mü'minler için bir rahmet gelmiştir. De ki:

-Bunlar, Allah'ın fazlı ve O'nun rahmetiyledir. İşte buna sevinsinler. Bu onların biriktirdiklerinden hayırlıdır." (ayet: 55-58)

Allah'ı hakkıyla tanımayan insanlar, Allah'ın indirdiği şeylerin bir kısmını kendi kafalarına göre helal; bir kısmını da haram sayarlar. Oysa, haram helal sınırı belirleme hak ve yetkisi yalnız Allah'a aittir. Allah'ın izni olmadan, yani her hangi bir ayet bulunmadan böyle bir konuda hüküm koymak, üstelik bunu dinin bir emri gibi göstermek Allah'a yapılmış bir iftiradır. Allah hakkında yalan uyduranlar ise hiç bir zaman kurtuluşa eremezler.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا اَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلاَلاً قُلْ أَاللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ (59) وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ اِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لاَ يَشْكُرُونَ (60)

"De ki:

-Allah'ın size indirdiğinin bir kısmını haram, bir kısmını helal kıldığınızı görüyor musunuz? De ki:

-Size Allah mı izin verdi; yoksa Allah hakkında yalan mı uyduruyorsunuz?Allah hakkında yalan uyduranlar kıyamet gününü ne zannettiler? Şüphesiz Allah insanlara karşı bol ihsan sahibidir fakat, insanların çoğu şükretmezler." (ayet:59-60)

"Allah hakkında yalan uyduranlar kıyameti ne zannettiler?" O gün, halleri nasıl olacaktır, hiç düşündüler mi? Nasıl perişan olacaklardır? 'O gün Rabbinin azametinden bütün sesler kısılmıştır.', O gün günahkarların söyleyebileceği tek söz 'Keşke toprak olsaydım.' dan başka bir şey değildir.[8]

Allah'ı iyi tanıyın, O'nun her zaman, sizi gördüğünü ve yaptığınız her şeyi bildiğini unutmayın. Allah'tan kaçacak bir yeriniz yoktur. Bunun için O'na nasıl hesap vermek istiyorsanız o şekilde yaşayın. Siz, şu anda Kur'an okurken de O sizi görüyor ve görevlendirdiği melekler sizin yaptığınız her şeyi birer birer kaydediyor.

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلاَ تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ اِلاَّ كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا اِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْاَرْضِ وَلاَ فِي السَّمَاءِ وَلاَ أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلاَ أَكْبَرَ اِلاَّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ **(61)**

"Ne durumda olursan ol, Kur'an'dan ne okursanız okuyun ve ne yaparsanız yapın; yaptıklarınıza daldığınız anda kesinlikle biz sizin üzerinizde şahid olmuşuzdur. Yerde ve gökte zerre kadar bir şey; bundan küçüğü de büyüğü de Rabbinden gizli değildir, apaçık bir kitaptadır." (ayet: 61)

62-64: ALLAH'IN VELİ KULLARI

Allah yolunu tercih edip, şirkten, fasıklıktan ve zalimlikten uzaklaşan, Allah'ın aydınlatıcı kitabını kendisine kılavuz edinen kimseler Allah'ın velisidir. Allah onları sever ve korur. Velilik, yarı ilahi vasıflar taşımayı gerektirmez. Mü'minlerin hepsi Allah'ın velisidir. İman edip, günahlardan kaçınıyorlarsa, Allah'ı hakkıyla tanıyıp, O'na gereği gibi kulluk ediyorlarsa Allah'ın velileridir.

اَلاَ اِنَّ اَوْلِيَاءَ اللَّهِ لاَ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ **(62)** اَلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ **(63)** لَهُمْ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لاَ تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ **(64)**

[8] Nebe: 40.

"İyi bilin ki, Allah'ın velilerine korku yoktur, onlar üzülmeyeceklerdir.

Onlar Allah'a inanmış ve O'na karşı gelmekten sakınmışlardır. Dünya hayatında da ahirette de müjde onlaradır. Allah'ın sözlerinde hiç bir değişme yoktur. Bu büyük kurtuluştur. " (ayet: 62- 64)

Allah'ın veli kullarından olmanın şartı, olağanüstü kerametler göstermek değil, iman edip, takva sahibi olmaktır. Haramlardan çekinmek, Allah'ın emirlerini yerine getirmek için içtenlikle çalışmaktır.

65-70: MÜŞRİKLERİN KURUNTULARI

وَلاَ يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ اِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ **(65)**

اَلاَ اِنَّ لِلَّهِ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْاَرْضِ وَمَا يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلاَّ الظَّنَّ وَاِنْ هُمْ اِلاَّ يَخْرُصُونَ **(66)**

Ey Muhammed, "Onların sözleri seni üzmesin, çünkü bütün güç Allah'ındır. O, işiten ve bilendir. İyi bilin ki, göklerde ve yerde kim varsa hepsi Allah'ındır. Allah'ı bırakıp da ortak koştuklarına dua edenler yalnızca zanna uyanlardır. Onlar sadece tahminde bulunuyorlar." (Ayet:65-66)

Onların, yalanlamaları, tehditleri ve seni öldürmek ve emrini iptal etmek yolundaki müşavereleri[9] seni üzmesin, Çünkü hepsinin üzerinde Allah var. Bütün güç tamamen O'na aittir. Allah, onların yaptığı ve söylediği her şeyi görüyor ve işitiyor. Onlar, Allah'tan başkalarına yöneliyorlar ve kendilerine evliya ediniyorlar, bağlanıyorlar. Onlara dua ve kulluk ediyorlar.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا اِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ **(67)**

"Size geceyi dinlenesiniz diye karanlık ve gündüzü de çalışasınız diye aydınlık olarak yaratan Allah'tır. Kulak veren toplum için bunlarda ayetler vardır." (ayet: 67)

[9] Medarik'ten H. Basri Çantay, 1/318.

Allah'ın hiç bir işte ortağı yoktur. Her şey tamamen yalnızca O'nun dilemesi ile meydana gelir. Allah, insanlar için çok büyük lütuflarda bulunmuştur. Bunlardan birisi de gecenin karanlık, gündüzün aydınlık oluşu. Düşünün bir kere gece de gündüz gibi aydınlık olsa veya gündüz de gece gibi karanlık olsa nasıl olur?

Allah'ın verdiklerini hakkıyla tanımayanlar, Allah'ı da hakkıyla tanımazlar. Allah hakkında yanlış inançlara sahip olurlar.

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بِهَذَا أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ **(68)**

"Allah bir çocuk edindi." dediler. Hâşâ, O, bundan uzaktır. Göklerde ve yerde olan her şey O'nundur. Bu hususta bir deliliniz de yoktur. O halde Allah hakkında bilmediğiniz şeyleri mi söylüyorsunuz?" (ayet: 68)

Hakkında hiç bir delilleri olmadığı halde batıl inançlar içinde bulunanlar Allah'a karşı iftira etmiş olurlar. Allah'ın bir çocuğa ihtiyacı olması düşünülemez. Çocuğu olan bir varlığın da Allah olması imkansızdır. Bu şirk anlayışının bir tezahürüdür. Birden çok ilah düşüncesinin ürünüdür. Oysa birden çok ilah olsaydı, yerde gökte bir düzen ve nizam kalmazdı. Her şey tarümar olurdu. Zaten müşriklerin iddiasının dayanacağı hiç bir sağlam temeli olamaz. Böyle Allah hakkında yalan yere uydurmalarda bulunan ve saçma sapan inançlar benimseyenler mahvolmuşlardır. Ebedi bir azap onları beklemektedir.

قُلْ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ **(69)** مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُذِيقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ **(70)**

" De ki:

-Allah hakkında yalan uyduranlar asla kurtuluşa eremezler. Dünyada biraz geçimlik; sonra dönüşleri yine bize olacaktır. Biz de onlara inkar etmiş olmaları sebebiyle şiddetli azabı tattıracağız." (ayet: 69-70)

71-74: Hz. NUH'UN ÇAĞRISI VE MÜŞRİKLER

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَاقَوْمِ اِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذْكِيرِي بِآيَاتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لاَ يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلاَ تُنْظِرُونِي **(71)**

"Onlara Nuh'un haberini oku! Hani kavmine demişti ki:

-Ey Kavmim! İçinizde bulunmam ve Allah'ın ayetlerini hatırlatmam eğer sizin zorunuza gidiyorsa Ben zaten Allah'a bağlanmışımdır. Haydi, ortak koştuklarınızla gücünüzü birleştirin, sonra da yapacağınız size dert olmasın. Hiç beklemeden vereceğiniz kararı bana uygulayın." (Ayet: 71)

Tarih Allah'ın elçilerine ve kitaplarına karşı gösterilen tavırların özetidir. İnsanlar, bu yönden ikiye ayrılırlar. Bir kısmı elçilerin getirdiği Rabbin ayetlerini kabul ederler ve onlara uyarlar; bir kısmı ise inkar eder ve onlara uymazlar. Hatta bazıları Allah'ın elçilerine ve ayetlerine savaş açarlar.

İşte yukarda, insanlığın tarihi kadar eski, ama tüm tarih boyu değişmeden yaşanmış bir tablo. Allah'ın Resullerinden Hz. Nuh'un, müşrik toplumuna karşı sözleri..

Hz. Nuh, onların tehditlerine cevap veriyor. Öyle anlaşılıyor ki onlar Hz. Nuh'un ya memleketlerinden çekip gitmesini istiyorlar; ya ortak koştukları putlarının kendisini çarpacağı; ya da öldürecekleri tehdidi ile korkutmak istiyorlar. Hz. Nuh ise inanmış bir mü'min tavrı ile 'Allah'a bağlı olduğunu, ne yapmak istiyorlarsa yapmalarını, tehditlerinden korkmadığını' belirtiyor. Hz. Nuh bir elçi, tebliğci olduğunu ve onlardan her hangi bir beklentisinin olmadığını, ücretini Allah'ın vereceğini bildirerek, sadece Allah'ın emrini yerine getirmekte olduğunu onlara söylüyor.

فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ اِنْ أَجْرِي اِلاَّ عَلَى اللَّهِ وَأُمِرْتُ اَنْ أَكُونَ مِنْ الْمُسْلِمِينَ **(72)**

"Eğer yüz çevirmişseniz, ben sizden bir ücret istememiştim. Benim ücretim sadece Allah'a aittir. Ben müslümanlardan olmakla emrolundum." (ayet: 72)

Hz. Nuh yalnızca görevini yapıyor. Allah'ın kendisine yüklediği görevi. Müşrikler ise uydukları şeytanın emrini yerine getirerek Hz. Nuh'u reddediyorlar.

فَكَذَّبُوهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَجَعَلْنَاهُمْ خَلَائِفَ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ (73)

"O'nu yalanlamışlardı. Biz de O'nu ve O'nunla birlikte gemide olanları kurtarmış, ayetlerimizi yalanlayanları ise suda boğmuştuk. uyarılanların sonunun nasıl olduğuna bak!" (ayet: 73)

Uyarılıp da uyarılara kulak vermeyenlerin sonu böyle helaktir. Allah'ın ayetlerini yalanlamanın cezası şiddetlidir. Geride kalanlara ders olmalıdır.

Nitekim, Hz. Nuh'tan sonra da elçiler gelmiş ve onlar da kavimlerine deliller, ayetler getirmişlerdi. Allah'ın mesajını toplumlarına iletmişler, fakat o toplumların çoğu da Hz. Nuh'un kavminin benzeri tavırlar sergilemişler ve aynı akıbeti boylamışlardı.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءُوهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ نَطْبَعُ عَلَى قُلُوبِ الْمُعْتَدِينَ (74)

"Nuh'tan sonra da toplumlarına elçiler göndermiştik. (o toplumlara) elçiler belgelerle gelmişlerdi. Daha önce yalanladıkları şeye inanacak değillerdi. İşte, haddi aşanların kalblerini böyle mühürleriz." (ayet: 74)

Günahkar, hiç bir ölçü, sınır tanımayan inkarcı toplumun kalpleri katılaşır ve asla inanmazlar.

75-89: FİRAVUNLAR VE MUSALAR

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَى وَهَارُونَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ (75)

"Sonra onların ardından Musa ve Harun'u ayetlerimizle Firavun ve çevresine gönderdik. Fakat onlar büyüklük taslamışlardı. Onlar zaten suçlu bir kavim idi. " (Ayet: 75)

Hz. Nuh'tan sonra da insanlara peygamberler gönderildi ve doğru yol gösterildi. Hz. Musa ve Harun da bu peygamberler zincirinin bir halkasını oluşturur. Firavun kavmi de Hz. Musa ve kardeşi Harun'a inanmayıp, büyüklük taslayarak inkarı tercih ettiler, tıpkı kendi-

lerinden önce gelip geçmiş azgın toplumlar gibi zalim bir toplum idiler. İsrail oğullarının erkek çocuklarını acımasızca öldürüyorlardı. Hz. Musa ve Harun kendilerine gelip Allah'ın ayetlerini okuyunca;

فَلَمَّا جَاءَهُمْ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اِنَّ هَذَا لَسِحْرٌ مُبِينٌ (76) قَالَ مُوسَى أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ أَسِحْرٌ هَذَا وَلاَ يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ (77) قَالُوا أَجِئْتَنَا لِتَلْفِتَنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَتَكُونَ لَكُمَا الْكِبْرِيَاءُ فِي الْاَرْضِ وَمَا نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِينَ (78)

"-Bu, apaçık bir sihirdir! demişlerdi. Musa:

-Size gelen gerçek için mi böyle söylüyorsunuz? Bu sihir midir? Sihirbazlar asla kurtuluşa eremez, demişti. Onlar ise:

-Sen bize, babalarımızı bulduğumuz yoldan bizi ayırmak ve yeryüzünde büyüklük sadece ikinizin olsun diye mi geldin? Biz, ikinize de inanmıyoruz." (ayet: 76-78)

Tüm düşünceleri iktidar ve büyüklük taslamak olan Firavun ve çevresi, Hz. Musa ve Harun'un da aynı düşünce ile kendilerini alaşağı edip, yerlerine iktidara geçmek istediklerini zannediyorlar. Firavun, Hz. Musa ile iktidar mücadelesine girişmişti. Hz. Musa'nın Allah'ın izni ile gösterdiği mucizeleri sihir zannedip, kendine kulluk eden sihirbazları toplayarak Hz. Musa ile yarıştırmak ve kendi üstünlüğünü bütün topluma kanıtlamak hevesine düştü.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ائْتُونِي بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ (79) فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسَى أَلْقُوا مَا اَنْتُمْ مُلْقُونَ (80) فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ اِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ اِنَّ اللَّهَ لاَ يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ (81) وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ (82)

"Firavun :

-Bütün bilgin sihirbazları bana getirin! dedi. Sihirbazlar gelince

Musa onlara:

-Ne ortaya koyacaksanız koyun! dedi. Onlar, ortaya koyunca, Musa:

-Yaptığınız şeyler sihirdir. Şüphesiz Allah onları boşa çıkaracaktır. Allah bozguncuların işlerini düzeltmez, dedi. "Günahkarlar hoşlanmasa da Allah sözleriyle hakkı ortaya koyacaktır." (ayet: 79 - 82)

Sihirbazlarla Hz. Musa arasında geçen konuşma, Hz. Musa'nın sihre karşı gösterdiği tepkiyi ortaya koyuyor. Hz. Musa'nın sihre karşı ortaya koyduğu mucize herkesi hayrete düşürüp, sihirbazların bile iman etmesine neden olmuştu, fakat Firavun'un zulmü ve tehditleri tüm halkı sindirmiş ve açıkça iman edenlerin sayısı çok sınırlı kalmıştı. Hz. Musa'nın kendi kavmi bile tamamen O'na inanma cesareti bulamıyordu kendilerinde.

فَمَا آمَنَ لِمُوسَى اِلاَّ ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ اَنْ يَفْتِنَهُمْ وَاِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْاَرْضِ وَاِنَّهُ لَمِنْ الْمُسْرِفِينَ **(83)**

"Firavun ve çevresindekilerin işkence yapmasından korkmalarından dolayı kavminden Musa'ya çok küçük bir grubun dışında inanan olmadı. Çünkü Firavun o yerde zorba ve gerçekten aşırı gidenlerdendi."(ayet: 83)

Kendisini ilah zanneden Firavun, istediği gibi insanlara tahakküm ediyor ve onları sömürüyordu. Bunun için Hz. Musa'nın kavmi de korku ve telaş içindeydi. İman edenler bile ne yapacağını şaşırmış bir durumdaydı. Firavun için ayette: "O, gerçekten aşırı gidenlerdendi." (minel müsrifin) buyruluyor. Müsrif kelimesi, dilimizde anlam daralmasına uğramıştır. Yalnızca malı saçıp, savuran anlamında kullanılır. Oysa kelime her türlü aşırılığı ifade eder. Aynı zamanda yanılgı, gaflet, cehalet ve aldatmak anlamları da vardır.[10]

وَقَالَ مُوسَى يَاقَوْمِ اِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا اِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ **(84)** فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لاَ تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ **(85)** وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنْ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ **(86)**

"Musa:

-Ey Kavmim, Allah'a inanıyorsanız ve teslim olmuşsanız O'na güvenin! dedi.

[10] Yeni Kamus, 183.

-Allah'a güvendik, ey Rabbimiz! Zalim bir toplum ile bizi sınama! Rahmetinle bizi kafirlerden kurtar! dediler."(ayet: 84-86)

Müslüman olmanın gereği Allah'a bağlanmaktır. Tevekkül: Allah'a bağlılık demektir. İşi gücü bırakıp, yatmak; tevekkül değil, tembelliktir. Allah'a güvenerek, bağlı olmak, O'nun emrettiği görevleri yerine getirmeyi gerektirir.

وَاَوْحَيْنَا اِلَى مُوسَى وَأَخِيهِ اَنْ تَبَوَّأَا لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَبَشِّرْ الْمُؤْمِنِينَ **(87)**

"Musa ve kardeşine:

-Mısır'da milletinize evler hazırlayın; evlerinizi namazgah edinin. Namaz kılın ve iman edenlere müjde ver! diye vahyettik." (ayet: 87)

Bu çalışmanın bir yönü, namazgah edinip, namaz kılınan evlerin yapılmasıdır. Herkesin içinde yaşadığı bir evi vardır. Fakat buradaki ev Allah için bir araya gelinen mescit evlerdir. İbni Abbas bu ayetin yorumunda "Korktukları için kendi evlerinde namaz kılmaları emredildi."[11] diyor.

Hz. Musa Rabbine dua ederek, Firavun'un kavmine yaptığı eziyet ve işkenceleri şikayet ediyor, Firavun'un ve ekibinin elindeki imkanları almasını, mallarını yok etmesini ve onları kahretmesini diliyor. Çünkü onlar, yeryüzünde yaşadıkları müddetçe, insanları Allah'ın yolundan alıkoyacaklar ve o yolu eğriltmek isteyeceklerdir:

وَقَالَ مُوسَى رَبَّنَا اِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ زِينَةً وَأَمْوَالاً فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَى أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَلاَ يُؤْمِنُوا حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ **(88)**

"Musa:

-Rabbimiz, doğrusu sen Firavun'a ve çevresine süsler ve dünya hayatında mallar verdin. Rabbimiz, (insanları) senin yolundan şaşırtmaları için mi? Rabbimiz, mallarını yok et, kalplerini sık; Çünkü onlar can yakıcı azabı görmedikçe inanmazlar, dedi." (ayet: 88)

[11] Sabuni, Safvetu't- Tefasir, 1/595.

Allah, Hz. Musa ve Harun'un dualarını kabul etti. Zalim Firavun-'un ve çevresindeki kafirlerin helak edileceğini müjdeledi. Onların yerine geçtikleri zaman adaletle hareket etmelerini, dosdoğru yolda yürümelerini ve zalim Firavun hanedanı gibi kendini bilmezlerin yolunu izlememelerini emretti.

قَالَ قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلاَ تَتَّبِعَانِ سَبِيلَ الَّذِينَ لاَ يَعْلَمُونَ (89)

"-Dualarınız kabul olundu, siz, yine istikamette devam edin; kendini bilmeyenlerin yoluna asla uymayın! dedi." (ayet: 89)

Sonunda Allah, İsrailoğullarını zalim Firavun'un elinden kurtardı. Firavun'u ve ordusunu denizde boğmak suretiyle helak etti. Firavun boğulacağını anladığı zaman Allah'a yalvarmaya başladı. Kendisinin de Allah'tan başka ilah olmadığına iman ettiğini, müslüman olduğunu söyleyip, kelimeyi tevhid getirmeye başladı. Fakat artık iş işten geçmiş, dönüş yolu kapanmıştı.

90-93: FİRAVUN'UN AKIBETİ

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا وَعَدْوًا حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لاَ إِلَهَ إِلاَّ الَّذِي آمَنَتْ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنْ الْمُسْلِمِينَ (90) أَالْآنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنْ الْمُفْسِدِينَ (91)

"İsrailoğullarını denizden geçirdik. Firavun ve askerleri haksızlık ve düşmanlıkla arkalarına düştüler. Firavun boğulacağı anda:

-İsrailoğullarının inandığından başka ilah olmadığına inandım. Artık ben O'na teslim olanlardanım." dedi.

-Ya... şimdi ha? Daha önce isyan etmiş ve bozgunculardan olmuştun!" (ayet: 90-91)

Onları unuttun mu? Artık kurtuluş ümidin kalmadığı şu anda mı müslüman oluyorsun? Böylesi bir müslümanlık ve iman hiç kabul edilir mi? Allah, Firavun'a vaat ettiği acı azabı tattıracaktı. Çünkü Firavun bunu çoktan hak etmişti. Bununla beraber, Firavun'un cesedini diğer insanlara ibret olması için denizden çıkarıp, sahile atmıştı. Görenler, koskoca bir kralın nasıl helak edildiğine şahit olsunlar. O'nun gibi insanlara tahakküm etmeye kalkışanlar, Firavun'un şahsında

kendi akıbetlerini görsünler. Sonları Firavun'dan farklı olmayacaktır. Yeryüzünde ne kadar gurur ve büyüklenme ile gezerse gezsin, insanlara sanki bir ilah gibi tahakküm ederse etsin, sonunda cansız bir ceset halinde, aciz ve çaresiz bir şekilde üzerine konan sinekleri bile kovamayacak bir hale gelecektir.

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ آيَةً وَإِنَّ كَثِيرًا مِنْ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ **(92)**

"Bugün senin cesedini arkandan gelenlere ibret olması için dışarı atacağız. Şüphesiz, insanların çoğu bizim ayetlerimizden gafildir.." (ayet: 92)

Bu gün Firavun'un cesedinin bulunduğundan ve bir müzede sergilendiğinden bahsediliyor. Bulunan cesedin gerçekten Firavun'un cesedi olup olmadığı bizi ilgilendirmiyor. Belki de o bir mü'min kulun cesedidir. Firavun'u görmedik, elimizde resmi de yok. Fakat bizim için önemli olan zalim Firavun'un sonudur. Allah'ın ona verdiği cezadır. O'nun akıbeti hale örnek teşkil ediyor. Ama, insanların çoğu gerçekten gafil ve ayetlerden habersiz yaşamaya devam ediyor.

Allah, İsrail oğullarını Firavun'un zulmünden kurtardıktan sonra onlara lütuflarda bulundu. Onları, güzel konutlara yerleştirdi ve çeşitli ürünlerle rızıklandırdı.

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مُبَوَّأَ صِدْقٍ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنْ الطَّيِّبَاتِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى جَاءَهُمْ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ **(93)**

"İsrail oğullarını hoşlanacakları evlere yerleştirmiş, temiz yiyeceklerle onları rızıklandırmıştık. Kendilerine ilim gelene kadar da anlaşmazlığa düşmemişlerdi. Şüphesiz Rabbin, anlaşamadıkları konu hakkında kıyamet günü aralarında hüküm verecektir." (ayet: 93)

İsrail oğullarını ihtilafa düşüren konu neydi, niçin ilim geldikten sonra?

İsrail oğulları, kendilerine Hz. Musa ve kitap gelene kadar, Firavun'un zulmü altında yaşayıp gidiyorlardı. Hiç bir konuda tartışacak ne zamanları ne mecalleri ve ne de bilgileri vardı. Allah onları bu zulümden kurtarınca, kendilerine yol gösteren kitabı indirince tartışmaya başladılar. Peygamberleriyle tartıştılar, kitap hakkında ileri geri konuştular. Fırka fırka oldular. Allah'ın kendilerine lutfettiği imkanların kıymetini bilmediler. Yoldan çıktılar. Bunun bir sonucu olarak Hz. Muhammed'e de inanmadılar. Taberi'nin beyanına göre Yahudiler,

Hz. Muhammed gönderilmeden önce O'nun peygamberliği ve gönderiliş hakkında hem fikir idiler. Fakat O, gönderilince bazısı iman etti. Bazısı inanmadı.[12]

94-97: ŞÜPHE EDENLERDEN OLMA!

فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَاسْأَلْ الَّذِينَ يَقْرَءُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلاَ تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ (94) وَلاَ تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونَ مِنَ الْخَاسِرِينَ (95) إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لاَ يُؤْمِنُونَ (96) وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّى يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ (97)

"Şayet sana indirdiğimizden şüphede isen; senden önce indirdiğimiz kitapları okuyanlara sor. Andolsun ki sana Rabbinden hak gelmiştir. Sakın şüphelenenlerden olma! Allah'ın ayetlerini yalanlayanlardan da olma; Yoksa kaybedenlerden olursun! Şüphesiz Rabbinin söz verdiği azabı hak edenler inanmazlar.

Can yakıcı azabı görene kadar, kendilerine her türlü belge gelse bile.." (Ayet: 94-97)

Allah niçin Resulü Muhammed'e 'sana indirdiklerimizden şüphede isen' diyor?

Burada indirilenden maksat Firavun ve Musa Aleyhisselam hakkında anlatılan tarihi bilgilerin doğruluğu konusudur. Bunlar, Hz. Muhammed'e vahiy yoluyla bildirildi. Kendisine anlatılan bu olayların doğruluğunu karşılaştırması için İsrail oğullarına da sorabileceği hatırlatılıyor. Çünkü onlar da bu olayları doğrulayacaklardır. Fakat zaten bunlar, Allah'ın vahyi olduğu için bunlardan şüphe etmek küfre düşmektir. Hüsrana uğramaktır. O zaman azap hak olur. İman da bir fayda sağlamaz.

98-99: YUNUS'UN KAVMİ

Toplumların çoğu inkarcılıkta ayak diremiştir. Tarih boyu imanla şirkin mücadelesi devam edegelmiştir. Bütün peygamberler toplumla-

[12] Taberi, 11/167.

rını hakka davet etmişler, fakat çoğu zaman bu davetlerine çok küçük bir grup dışında olumlu cevap alamamışlardır. Allah da iman edenleri kurtarmış, inkarda direnenleri yok etmiştir. Onların iktidarını iman edenlere bahşetmiştir. Yunus Aleyhisselam'ın kavmi bir helakten dönmüş, iman lezzetine kavuşarak, zelil bir azaptan kurtulmuşlardır.

فَلَوْلاَ كَانَتْ قَرْيَةٌ آمَنَتْ فَنَفَعَهَا إِيمَانُهَا اِلاَّ قَوْمَ يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَتَّعْنَاهُمْ اِلَى حِينٍ **(98)**

"Fakat, o vakit iman edip de imanları kendilerine fayda veren bir memleket olsa idi? Sadece Yunus'un kavmi iman edince, dünya hayatında onlardan zillet azabını gidermiş ve belirli bir süre daha onları geçindirmiştik."(ayet: 98)

Ayette görüldüğü gibi Allah, kullarının iman etmesini bekliyor. İmana teşvik ediyor. Onları azablandırmak için beklemiyor, onların hakka dönüşünü bekliyor. Azap en son yol. Allah'ın rahmeti gazabını geçmiştir. Allah insanları zorla da iman ettirmez. Dilese elbette bunu yapabilir.

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَآمَنَ مَنْ فِي الْاَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا أَفَاَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّى يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ **(99)**

"Eğer Rabbin dileseydi, yeryüzünde bulunanların tümü inanırdı. Öyleyken insanlar inansınlar diye zor mu kullanacaksın?! " (ayet: 99)

100-103: İMAN VE BASİRET

İman, aklını kullanan insanların tercihidir. Aklını şeytanın hizmetine veren, pisliğe bulaşmış, fıtratındaki güzel duyguları ve asaleti yitirmiş kimselere iman lezzeti tattırılmaz.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ اَنْ تُؤْمِنَ اِلاَّ بِاِذْنِ اللَّهِ وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لاَ يَعْقِلُونَ **(100)**

"Allah'ın izni olmadıkça hiç kimse inanamaz. O, aklını kullanmayanlara kötü bir azap verir." (ayet:100)

Aklını kullananlar ise gerçekleri görüp idrak eder. Basiret sahipleri ayetlere kulak verir:

قُلْ انْظُرُوا مَاذَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لاَ يُؤْمِنُونَ **(101)** فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ اِلاَّ مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ قُلْ فَانْتَظِرُوا اِنِّي مَعَكُمْ مِنْ الْمُنْتَظِرِينَ **(102)** ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نُنْجِ الْمُؤْمِنِينَ **(103)**

"Göklerde ve yerde neler var bir bakın!" de. İnanmayacak bir topluma ayetler ve uyarmalar fayda vermez. Kendilerinden önce geçenlerin başlarına gelen olaylardan başka bir şey mi bekliyorlar?

-Bekleyin, ben de sizinle beraber beklemekteyim! de. Sonra biz Peygamberlerimizi ve iman edenleri kurtarırız. İman edenleri verdiğimiz söz gereğince kurtarmak üzerimizde bir haktır." (ayet: 101-103)

Allah, iman edenleri kötü ve acı azaptan kurtaracaktır. Bu konuda Allah söz vermiştir. Sözünü Allah'tan daha çok tutacak kimse yoktur.

104- 109: SON UYARILAR

Kurtuluş arayanlar, Alah'tan başka varlıklara kulluk etmemelidir. Dini tamamen Allah'a tahsis edip, şirkten uzak duran hanifler olmalıdırlar. Allah'ı bırakıp kendilerine fayda da zarar da veremeyecek aciz varlıklara dua edip, yalvarmamalıdırlar. Yoksa zalim kimseler olurlar.

قُلْ يَاأَيُّهَا النَّاسُ اِنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي فَلاَ أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ وَأُمِرْتُ اَنْ أَكُونَ مِنْ الْمُؤْمِنِينَ **(104)** وَاَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلاَ تَكُونَنَّ مِنْ الْمُشْرِكِينَ **(105)** وَلاَ تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لاَ يَنْفَعُكَ وَلاَ يَضُرُّكَ فَاِنْ فَعَلْتَ فَاِنَّكَ إِذًا مِنْ الظَّالِمِينَ **(106)**

"De ki:

-Ey İnsanlar! Benim dinimden şüphede iseniz bilin ki ben Allah'tan başka taptıklarınıza tapmam; ancak sizi öldürecek olan Allah'a kulluk ederim. Mü'minlerden olmakla emrolundum. Yönünü hanif olarak dine çevir, sakın müşriklerden olma!

Allah'ı bırakıp, sana fayda da zarar da veremeyecek olan şeylere yalvarma! Eğer böyle yaparsan kesinlikle zalimlerden olursun!" (ayet: 104- 106)

Bazı insanlar, bir sıkıntıya düşünce her şeyi veren ve alanın Allah olduğunu düşünüp, O'na yönelmeleri gerekirken; putlara, türbelere, ağaçlara, taşlara, topraklara, çaputlara yönelirler. Onlardan yardım beklerler. Bu insanı şirke düşüren bir davranıştır.

وَاِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلاَ كَاشِفَ لَهُ اِلاَّ هُوَ وَاِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلاَ رَادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ **(107)**

"Allah sana bir sıkıntı verirse, onu O'ndan başkası gideremez. Sana bir iyilik dilerse; O'nun nimetini engelleyecek yoktur. Onu kullarından dilediğine verir. O, bağışlayandır, merhametlidir." (Ayet: 107)

Allah'ın merhametine ulaşabilmek için, O'nun bağışını kazanabilmek için ne yapmak gerektiğini bir sonraki ayette bize şöyle gösteriyor.

قُلْ يَاأَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنِ اهْتَدَى فَاِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ **(108)**

"De ki:

-Ey İnsanlar!

Rabbinizden size hak gelmiştir. Doğru yola giren sadece kendisi için girmiş ve sapıtan da kendi zararına sapıtmıştır. Ben, sizin bekçiniz değilim." (Ayet: 108)

Allah'ın vahyini getiren Resul hiç kimsenin üzerine bekçi değildir. Zorla kimseyi inandıracak da değildir. O'nun görevi duyurmak, açıklamak ve yol göstermektir. Dileyen O'nun gösterdiği yola girer. Resul de o yolda yürümekle emrolunmuştur.

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَى اِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ **(109)**

"Sana vahyedilene uy, Allah hükmünü verene kadar sabret! O, hüküm verenlerin en iyisidir." (Ayet: 109)

YUNUS SURESİNDEN EMİRLER

1. Yalnızca Allah'a kulluk edin (3)

2. Mü'minlerden ol, yönünü hanif olarak, dine çevir, müşriklerden olma; Allah'tan başka kimseye dua etme.sana fayda da zarar da veremez. Öyle yaparsan zalimlerden olursun. (105-106)

3. Sana vahyolunana uy, Allah hükmünü verene kadar sabret. (109)

4. Rabbinden indirilenlerden kuşku duyma.(94)

5. Allah'ın verdiği nimetleri kendi görüşünüze göre haram helal kılmayın. (59)

سورة هود

HUD SÛRESİ (11)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Adı: Hz. Hud ve kavminin ismi geçtiği için bu adla anılmıştır.

Nuzül Zamanı: Bir kaç ayetin dışında Sûrenin tamamının Mekke'de Yunus Sûresinden sonra indirilmiş olduğu ittifakla rivayet edilmektedir.

Konuları: Bu sure de bundan önceki sure gibi İmani konular işleniyor. Yalnızca Allah'a kulluk, insanın Allah karşısındaki konumu, Peygamberlik ve peygamberler, Peygamberlerin çağrılarına toplumlarının verdiği cevap ve sonuç.

1: KUR'AN'IN GAYESİ

Sure, Allah'ın kitabının özelliklerini ve gayesini açıklayarak başlıyor. Kitabın Allah katından indirilmiş olduğu gerçeğini bir kere daha hatırlatarak, niçin indirildiği de vurgulanıyor.

الٓرٰ كِتَابٌ أُحْكِمَتْ آيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ **(1)**

"Elif lâm râ, Bu, Ayetleri sağlam, hakim ve haberdar olan Allah tarafından açıklanmış bir kitap." (Ayet: 1) Bu kitabın hiç bir şüphe ve tereddüde mahal vermeyecek kadar açık ve kesin olarak Allah tarafından indirilişinin, insanlığa Hz. Muhammed (s.a.v.) tarafından ulaştırılmasının bir sebebi, bir gayesi vardır.

أَلاَّ تَعْبُدُوا اِلاَّ اللَّهَ اِنَّنِي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ **(2)**

"Ben, Allah'tan başkasına kulluk etmeyesiniz diye; size O'nun gönderdiği bir uyarıcı ve müjdeciyim." (Ayet: 2)

Bu tebliğe kadar bir ömür sürmüş insanlar, Allah'ın ayetlerinden habersiz yaşamış, Allah'ın kendisinden beklediği görevleri bilmeden, şeytanın izinde gitmiş insanlar, böyle bir davetle karşılaşınca ne düşünürler?

Şimdiye kadar yaşadığımız Allah'ın yolundan ayrı hayatın hesabı ne olacak? Günahlarımız bağışlanacak mı?

وَاَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا اِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا اِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ وَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ **(3)**

"Rabbinizden mağfiret dileyip, sonra kendisine yönelesiniz diye vakti belirlenmiş bir süreye kadar güzel bir geçimlikle sizi geçindirir ve her fazilet sahibine değeri verilir. Şayet yüz çevirirseniz, başınıza gelecek büyük günün azabından korkarım." (Ayet: 3)

Vakti Allah tarafından bilinen bir süreye kadar yaşayacaksınız. Sonra eğer tevbe edip Allah'ın yoluna dönmemiş iseniz başınıza büyük bir azap gelecektir. Eğer tevbe edip, Allah'ın gösterdiği yola girmişseniz Allah bu sefer size daha büyük nimetler ve ödüller verecektir. Şunu aklınızdan hiç çıkarmayın: nasıl yaşarsanız yaşayın, sonunda;

اِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ **(4)**

"Dönüşünüz Allah'adır. O'nun her şeye gücü yeter." (Ayet: 4)

Siz, Allah'ın yarattığı bir varlık olarak, O'nun istediklerini yapmazsanız, o zaman O, size istediğini yapar. Size vaat ettiği can yakıcı azaptan kurtulamazsınız.

Nitekim Kur'an ilk nazil olduğu zaman ondan kaçmak için, onu duymamak ve etkilenerek atalarının dininden dönmemek için elbiselerine bürünerek, kulaklarını tıkıyorlar ve süratle oradan uzaklaşıyorlardı:

اَلاَ اِنَّهُمْ يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ اَلاَ حِينَ يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ اِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ **(5)**

"Dikkat edin, ondan gizlenmek için iki büklüm oluyorlar. iyi bilin ki, Allah elbiselerine büründükleri zaman da gizlediklerini ve açıkladıklarını bilir. O, kalplerin özünü bilir." (Ayet: 5)

6- 12: UYARILAR

Önceki cüzde ilk ayetleri Kur'an'ın gayesini işleyerek başlayan Hûd suresi, imani konuları sure boyunca gündemine getirerek devam ediyor. Yalnızca Allah'a kulluk edilmesi gerektiğini açıklayan önceki ayetlerden sonra şimdi de, evrenin sahibi olan Allah'ın dünyayı yaratıp, hiç bir şeye karışmadığını, O'nun gökteki diğer varlıklarla uğraştığını iddia edip, kendilerini Allah'ın çizdiği hayat modelinin dışında bırakmak için çırpınan düşüncesizlere en açık bir ifade ile şu gerçek hatırlatılıyor:

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلاَّ عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ **(6)**

"Yeryüzünde hareket eden her canlının rızkı Allah'a aittir. Onun yerleştiği yeri de ayrıldığı yeri de bilir. Hepsi açıkça bir kitaptadır." (ayet: 6)

En ufak canlıya varıncaya kadar Allah'ın dilemesi ve takdiri söz konusudur. İnsanın nasıl yaşaması gerektiğini açıklayan hayat modelini çizmek ise elbette ki Allah'ın hakkıdır. Çünkü insan o kadar küçük canlılara bakarak hem bu dünyanın hem de güneş sistemi içerisinde ulaşabildiği dünyaların efendisidir. Allah, insanı böylesi bir güç ve kabiliyette yaratmıştır.

Hem bütün varlıkların hem de insanın rızkını veren Allah'tır. Bunların hayatına dair gerekli olan her şey, iyice açıklanarak tüm detayların kayıtlı olduğu bir kitaptadır. Burada kitap, bizim bildiğimiz bir kitap olmayabilir. Belki bu kayıt bir video kaydı gibi bir şeydir. Belki de henüz keşfedilmemiş, tarifini bile yapmanın bilim kurguyu zorlayacağı başka bir alet olabilir. Meselemiz o kitabın nasıl olduğunu tespit etmek değildir. Bilebildiğimiz, anlayabildiğimiz kadarıyla, bir kayıtla her şeyin Allah tarafından yazılmış olduğu gerçeğini düşünerek hayatımıza yön vermektir.. Nitekim, bizim niçin bu dünyada yaratılmış ve yaşıyor olmamızı da Allah, şu şekilde açıklıyor:

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلاً وَلَئِنْ قُلْتَ إِنَّكُمْ مَبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلاَّ سِحْرٌ مُبِينٌ **(7)**

"O'nun arşı su üzerinde iken, hanginizin daha iyi çalışacağını denemek için gökleri ve yeri altı aşamada/günde yaratan O'dur..." (a-

yet: 7) Allah'ın arşı, hükümranlığı, otoritesi su üzerinde iken, insan diye bir varlığı yaratmayı diliyor. Onun hareketlerini serbestçe yapıp, çalışmasının semeresini değerlendirmek için gökleri ve yeri yaratıyor. Allah'ın arşının üzerinde olduğu suyun özellikleri nedir? Bu nasıl bir sudur? Bizim bildiğimiz bir su mudur; yoksa Allah bizim mahiyetini anlayamayacağımız bir mayii su olarak mı isimlendiriyor? Gökler yaratılmadan önce bu suyun mekanı neresi idi? gibi sorularla zihnimizi boş yere yorabilir ve sonuçta da hiç bir şey elde edemeden bakıp kalabiliriz. Oysa dikkatimizi asıl yöneltmemiz gereken konu: Allah'ın bize verdiği değer ve imkanlar. Bunun yanında bizden beklentileri, sonuçta bizi bekleyen akıbet. "..Şayet sen, 'Kesinlikle siz öldükten sonra yine dirileceksiniz.' desen, inkar edenler: 'Bu, apaçık büyüden başka bir şey değildir.' derler." (ayet: 7)

Bugün bile, ayetin indiği döneme nazaran, bir çok şeyin mahiyetini kavramış olmamıza rağmen, bazı şeyler bizi aşıyor. O gün bunlar, tamamen anlaşılmaz ve anlamsız görülüyorlardı. Öldükten sonra diriliş nasıl olabilirdi? Bu, onlara göre saçma bir şeydi. Tam anlamıyla materyalist mantığın en açık şeklini temsil ediyordu.

Allah, onları derhal cezalandırmayıp, belirli bir müddet yaşatınca, bu sefer alay etmeye, meydan okumaya başlarlar:

وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَى أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ لَيَقُولُنَّ مَا يَحْبِسُهُ أَلاَ يَوْمَ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ (8)

"Şayet azabı onlardan sayılı bir süreye kadar ertelersek:

-O'nu engelleyen nedir?' derler. Dikkat edin. Alay ettikleri şey onlara geldiği gün; onlardan hiç ayrılmaz ve onları çepeçevre içine alır." (ayet: 8)

Allah insana zaman zaman sıkıntı, zaman zaman da bolluk ve rahmet tattırır. Rahmet tattırınca sevinir, şımarır. Sıkıntı ve zahmete düşünce, Allah'tan ümidini keser ve Allah'ın daha önce kendisine lütfettiği nimetleri hiç hatırlamaz. Sanki daha önce Allah ona hiç bir şey vermemiş gibi haraket eder.